

15

Anmälnings- och
meddelandeärenden

21RS26

Tjänsteställe, handläggare
Nämndadministration, June Fors

Sammanträdesdatum
2021-04-07

FöredragningsPM
Dnr: 21RS26

Organ
Regional tillväxtnämnd

Anmälning- och meddelandeärenden

Förslag till beslut

Regional tillväxtnämnd beslutar

att godkänna redovisningen.

Sammanfattning

Anmälningens ärende

1. Beslut av områdeschef enligt punkt 3.3 i nämndens delegationsordning.

Företagsstöd för perioden 2021-01-28 – 2021-03-02 enligt redovisad bilaga.

2. Beslut av regional utvecklingsdirektör om vidaredelegering att avstå från att svara på remiss.

Meddelandeärende

3. Revisionsrapport - Granskning av ärendeberedningsprocessen. Diarienummer 21RS1838.

Beslutsunderlag

FöredragningsPM regional tillväxtnämnd den 7 april 2021.

Revisionsrapport - Granskning av ärendeberedningsprocessen.

Delegationsbeslut av regional utvecklingsdirektör, vidaredelegation att avstå från att svara på remiss.

Petter Arneback
Regional utvecklingsdirektör

Tjänsteställe, handläggare
Nämndadministration, June Fors

Sammanträdesdatum
2021-04-07

FöredragningsPM
Dnr: 21RS26

Tjänsteställe, handläggare
Nämndadministration, June Fors

Sammanträdesdatum
2021-04-07

FöredragningsPM
Dnr: 21RS26

Företagsstöd för perioden: 2021-01-28 – 2021-03-02

Dnr	Stöd	Företag	Bransch/Prioritering	Kön	Kommun	Belopp	Beslutsfattare Områdeschef
21RS1452	Kommersiell service	Hällefors kommun	Hemsändningsbidrag	-	Hällefors	38 900	Petter Arneback
21RS459	Kommersiell service	ICA Nära Vintrosa	Dagligvaruhandel/ För god ekonomi	B	Örebro	Avslag	Petter Arneback
21RS1114	Kommersiell service	Carlssons Livsmedel i Finnerödja	Dagligvaruhandel	M	Laxå	204 750	Petter Arneback
21RS1654	Kommersiell service	Zinkgruvans Kiosk & Grill	Drivmedelsstation	K	Askersund	55 578	Petter Arneback
NypsID: Regt- 10-21	Investeringsstöd	Ställbergs Mekaniska AB	Tillverkningsindustri	M	Ljusnarsberg	162 500	Kristina Eklöf
NypsID: Regt- 3-21	Mikrostöd	JL Kemi AB	Tillverkning olika produkter av cellulosa/Miljöinvestering	M	Karlskoga	30 000	Kristina Eklöf
NypsID: Regt- 7-21	Omställningscheck	Malin Hedlund Leadership	Ledarskapsutveckling	K	Örebro	30 200	Kristina Eklöf
NypsID: Regt- 15-21	Investeringsbidrag	Mecdon i Laxå AB	Tillverkning, främst formverktyg	M	Laxå	440 140	Kristina Eklöf
NypsID: Regt- 5-21	Såddbidrag	Hannes Rydell	Utveckling av digitala verktyg för företagsutveckling/ Avslag har fått bidrag tidigare	M	Örebro	Avslag	Kristina Eklöf
NypsID: Regt-14-21	Såddbidrag	A market made perfect AB	Utveckling plattform/ Avslag För svag koppling till Örebro län	M	Örebro	Avslag	Kristina Eklöf
NypsID: Regt-13-21	Konsulttjänst	Consensus Sverige AB	Utbildningsföretag/ Avslag pga för god ekonomi	M	Örebro	Avslag	Kristina Eklöf
NypsID: Regt-6-21	Såddbidrag	Impulso Retail Sweden AB	Utveckling av plattform för detaljhandel/ Avslag uppfyller ej innovativ höjd/konkurrens	B	Örebro	Avslag	Kristina Eklöf
NypsID: Regt-12-21	Investeringsbidrag	Fricweld AB	Tillverkningsindustri, kolvstänger	M	Hällefors	800 000	Kristina Eklöf
NypsID: Regt-2-21	Mikrostöd	EVAD AB	Besöksnäring Inredningsbutik med café på landsbygden	B	Örebro	30 000	Kristina Eklöf
NypsID: Regt-4-21	Konsulttjänst	Samflex AB	Utveckling digitala lexikon mm	M	Örebro	19 350	Kristina Eklöf
NypsID: Regt-9-21	Mikrostöd	Camping Tiveden	Besöksnäring	M	Laxå	30 000	Kristina Eklöf
NypsID: Regt-11-21	Mikrostöd	Camping Tiveden	Besöksnäring	M	Laxå	30 000	Kristina Eklöf

Till regionstyrelsen, regionala tillväxtnämnden samt
hälso- och sjukvårdsnämnden för yttrande
Regionfullmäktige för kännedom

Granskning av ärendeberedningsprocessen

På uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Region Örebro län har PwC granskat regionens ärendeberedningsprocess. Syftet med granskningen har varit att bedöma om regionstyrelsen, hälso- och sjukvårdsnämnden, regional tillväxtnämnden och samhällsbyggnadsnämnden har en ändamålsenlig ärendeberedningsprocess.

Vår sammanfattande revisionella bedömning är att regionstyrelsen, hälso- och sjukvårdsnämnden, regional tillväxtnämnden och samhällsbyggnadsnämnden har en i allt väsentligt ändamålsenlig ärendeberedningprocess.

Den revisionella bedömningen grundar sig på iakttagelser och bedömningar utifrån nedanstående revisionsfrågor.

Revisionsfråga	Kommentar	
Säkerställs en tillräcklig beredning inför beslutsfattande?	<p>Uppfyllt Kvalitetssäkring av underlag sker både vid tjänstemannaberedning och vid politisk beredning inför sammanträden.</p> <p>En enhetlig och dokumenterad process för ärendehantering som gäller styrelsen och samtliga nämnder finns.</p> <p>Enkätundersökningen indikerar att beslutsunderlag är tillräckliga och allsidigt be-lysta.</p>	
Finns fastställda, dokumenterade och ändamålsenliga riktlinjer och rutiner för ärendeberedningsprocessen i respektive nämnd?	<p>Uppfyllt Styrning finns upprättad och gäller samtliga nämnder.</p> <p>Granskningen indikerar att efterlevnaden är god, även</p>	

om det finns utvecklingsområden.

Finns en tydlig organisation där roller, ansvar och befogenheter i ärendeprocessen är definierade och dokumenterade?

Uppfyllt

Dokumenterad styrning i form av processbeskrivningar och ärendehandbok reglerar moment och roller i ärendeberedningen däribland ansvar för kvalitetssäkring.

Enkätundersökning och intervjuer indikerar att roller och ansvar inom ärendeberedningen upplevs vara tydliga.

Finns en tillräcklig grad av styrning och formalisering av beslutsunderlagens utformning och innehåll?

Uppfyllt

Mallar för upprättande av beslutsunderlag finns i tillräcklig grad.

Granskningen indikerar att det finns få förbättringsområden som är aktuella i nu gällande mallar.

Granskningen föranleder följande rekommendationer till styrelsen och granskade nämnder:

- Regionstyrelsen och nämnderna utvärderar ärendeberedningsprocessen kontinuerligt
- Regionstyrelsen och nämnderna prövar behovet av ytterligare verksamhets-specifik anpassning av riktlinjer, rutiner och mallar för beslutsunderlag.

Mot bakgrund av vad som framkommit i vår granskning ser vi inget behov av att styrelsen och granskade nämnder inkommer med ett yttrande.

För regionens revisorer

Sara Dickson
Ordförande

Annica Blomgren
Revisor

Ärendeberednings- processen

Region Örebro Län

Januari 2021

Projektledare: Christer Marklund, certifierad kommunal revisor

Projektmedarbetare: Robert Bergman, revisionskonsult

Innehållsförteckning

Sammanfattning	2
Inledning	4
Bakgrund	4
Syfte och revisionsfrågor	4
Revisionskriterier	5
Avgränsning och metod	5
Politisk beredning och tjänstemannaberedning	6
lakttagelser och bedömningar	6
Beredning inför beslutsfattande	6
lakttagelser	6
Bedömning	9
Riktlinjer och rutiner för ärendebereidningsprocessen	10
lakttagelser	10
Bedömning	12
Revisionsfråga: Organisation, roller, ansvar och befogenheter	12
lakttagelser	12
Bedömning	14
Revisionsfråga: Beslutsunderlagens utformning	14
lakttagelser	14
Bedömning	14
Revisionell bedömning och bedömning av revisionsfrågor	15
Revisionell bedömning	15
Bedömningar mot revisionsfrågor	15
Rekommendationer	16

Sammanfattning

På uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Region Örebro län har PwC granskat regionens ärendeberedningsprocess. Syftet med granskningen har varit att bedöma om regionstyrelsen, hälso- och sjukvårdsnämnden, regional tillväxtnämnden och samhällsbyggnadsnämnden har en ändamålsenlig ärendeberedningsprocess. För att besvara granskningens syfte har nedanstående revisionsfrågor besvarats:

Säkerställs en tillräcklig beredning inför beslutsfattande? Uppfylld.

- Kvalitetssäkring av underlag sker både vid tjänstemannaberedning och vid politisk beredning inför sammanträden.
- Enhetlig och dokumenterad process för ärendehantering som gäller styrelsen och samtliga nämnder finns.
- Enkätundersökning indikerar att beslutsunderlag är tillräckliga och allsidigt belysta.

Finns fastställda, dokumenterade och ändamålsenliga riktlinjer och rutiner för ärendeberedningsprocessen i respektive nämnd? Uppfylld.

- Styrning finns upprättad och gäller samtliga nämnder.
- Granskningen indikerar att efterlevnaden är god, även om det finns utvecklingsområden.

Finns en tydlig organisation där roller, ansvar och befogenheter i ärendeprocessen är definierade och dokumenterade? Uppfylld.

- Dokumenterad styrning i form av processbeskrivningar och ärendehandbok reglerar moment och roller i ärendeberedningen däribland ansvar för kvalitetssäkring.
- Enkätundersökning och intervjuer indikerar att roller och ansvar inom ärendeberedningen upplevs vara tydliga.

Finns en tillräcklig grad av styrning och formalisering av beslutsunderlagets utformning och innehåll? Uppfylld.

- Mallar för upprättande av beslutsunderlag finns i tillräcklig grad.
- Granskningen indikerar att det finns få förbättringsområden som är aktuella i nu gällande mallar.

Bedömning

Vår sammanfattande revisionella bedömning är att regionstyrelsen, hälso- och sjukvårdsnämnden, regional tillväxtnämnden och samhällsbyggnadsnämnden har en i allt väsentligt ändamålsenlig ärendeberedningsprocess.

Rekommendationer

I syfte att utveckla granskningsområdet lämnas följande rekommendationer:

- Regionstyrelsen och nämnderna utvärderar ärendeberedningsprocessen kontinuerligt
- Regionstyrelsen och nämnderna prövar behovet av ytterligare verksamhetsspecifik anpassning av riktlinjer, rutiner och mallar för beslutsunderlag.

Inledning

Bakgrund

Ärendehantering inför ett sammanträde i ett politiskt organ är en process med många medverkande med olika uppgifter. Om ärendeprocessen inte är tillräckligt tydlig och funktionell finns risk för att beslut fattas på fel nivå eller att de beslutsunderlag som nämnd, styrelse och regionfullmäktige ställs inför håller en ojämn kvalitet. Ofullständiga underlag riskerar att leda till att beslut fattas på otillräckliga eller i sämsta fall felaktiga grunder vilket i förlängningen kan leda till kvalitetsbrister i verksamheten och höga kostnader. Det finns också risk för att insynen i den demokratiska processen begränsas. Brister i beredningen av ett ärende kan även medföra att beslut överklagas.

I kommunallagen anges att innan ett ärende avgörs av fullmäktige, ska det ha beretts antingen av den nämnd vars verksamhetsområde ärendet berör eller av en fullmäktigeberedning (6 kap. 26-27 §§). Om ett ärende endast har beretts av en fullmäktigeberedning, ska den nämnd vars verksamhetsområde ärendet berör alltid ges tillfälle att yttra sig.

Kommunallagen reglerar inte i detalj hur nämndernas beredning av ärenden ska gå till. Det är däremot brukligt att regionfullmäktige genom reglementen fastslår beredningsordningen mellan nämnderna och styrelsen. Avsaknad av detaljreglering i kommunallagen innebär även att nämnderna bör se till att det finns rutiner och regler för hur beredning av de ärenden som ska behandlas i nämnden ska gå till. Det handlar såväl om kvalitet på besluten som att rättssäkerheten upprätthålls.

Utifrån risk- och väsentlighetsanalys har revisorerna i Region Örebro län valt att granska ärendeberedningsprocessen.

Syfte och revisionsfrågor

Granskningen syftar till att bedöma om regionstyrelsen, hälso- och sjukvårdsnämnden, regional tillväxtnämnden och samhällsbyggnadsnämnden har en ändamålsenlig ärendeberedningsprocess. I syfte att besvara granskningens syfte har följande revisionsfrågor formulerats:

- Säkerställs en tillräcklig beredning inför beslutsfattande?
- Finns fastställda, dokumenterade och ändamålsenliga riktlinjer och rutiner för ärendeberedningsprocessen i respektive nämnd?
- Finns en tydlig organisation där roller, ansvar och befogenheter i ärendeprocessen är definierade och dokumenterade?
- Finns en tillräcklig grad av styrning och formalisering av beslutsunderlagens utformning och innehåll?

Revisionskriterier

- Kommunallagen (2017:725)
- Offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)
- Förvaltningslagen (2017:900)
- Reglementen och styrande dokument

Avgränsning och metod

Granskningen har avgränsats till att omfatta regionstyrelsen, hälso- och sjukvårdsnämnden, regional tillväxtnämnd och samhällsbyggnadsnämnden.

Granskningen har vidare avgränsats till att omfatta beredning av ärenden som kan laglighetsprövas enligt kommunallagen. Därmed har granskningen inte innefattat beredningen av ärenden som berör myndighetsutövning mot enskild eller av ärenden som bereds i enlighet med regler i speciallagstiftning.

En enkätundersökning har genomförts bland ledamöter i regionstyrelsen och granskade nämnder. Svarsfrekvensen för enkäten var 73 procent. Totalt deltog 52 ledamöter i undersökningen.

Vidare har vi granskat styrande dokument däribland processbeskrivning för ärendeberedningsprocessen, regionens ärendehandbok, reglementen och rutinbeskrivningar.

Intervjuer har genomförts med regionstyrelsen och granskade nämnders presidier samt ansvariga tjänstemän kopplade till styrelsen och nämnderna. Vi har även genomfört intervjuer med representanter för regionkansliet.

Inför granskningen genomfördes ett uppstartsmöte med kansliet. Innan färdigställande har rapporten faktakontrolleras.

Politisk beredning och tjänstemannaberedning

Vi inleder denna rapport med en vedertagen definition av begreppet beredning.

Politisk beredning: Beredning inför nämndsammanträde - Genomgång av aktuella ärenden - ser efter så att underlaget som ska sändas ut i kallelsen är tillräckligt för att ge nämnden ett bra beslutsunderlag.

Tjänstemannaberedning: En typ av utredning, ett sätt att förbereda ett ärende innan det går till beslut. Beredningen kan göras av tjänstemän som tar fram fakta i ärendet och inhämtar synpunkter från andra nämnder, utskott och verksamheter.

En tjänstemannaberedning är en typ av utredning där ärenden förbereds innan nämndens/styrelsens behandling. Beredningen genomförs av tjänstemän som tar fram fakta i ärendet samt inhämtar synpunkter från tjänstepersoner inom andra verksamheter.

Iakttagelser och bedömningar

Beredning inför beslutsfattande

I följande avsnitt kommer vi att redogöra för iakttagelser och bedömningar kopplat till följande revisionsfråga:

Säkerställs en tillräcklig beredning inför beslutsfattande?

Iakttagelser

Ärendeberedningsprocessen

Inom ramen för granskningen har vi tagit del av en dokumenterad övergripande processbeskrivning, Ärendeprocessen, samt tillhörande delprocesser som beskriver hur ärenden ska hanteras. D.v.s från att ett ärende inkommer/upprättas till att ärendet har behandlats av beslutande organ. Den övergripande processen, som ska tillämpas för regionstyrelsen och samtliga nämnder, omfattar även hur ärenden ska avslutas och så småningom långtidsarkiveras. Av intervjuer framgår att processbeskrivningen är framtagen på verksamhetsnivå och inte behandlad av styrelsen eller nämnder.

Granskning av processen visar att det finns flera olika beredningsgrupper. På tjänstemannanivå finns ledningsgrupp och tjänstemannaberedning. På politisk nivå förekommer rådsberedning och presidieträffar. Inför regionstyrelsens och nämndernas sammanträden informeras alltid oppositionen om aktuella ärenden. Syftet med processen är dels att vara en kvalitetssäkring av ärendeberedningen, dels att skapa tydlighet för personal inom kansliet kring hur arbetet för regionstyrelsen och nämnderna ska gå till.

Tjänstemannaberedning

Kvalitetssäkring av underlag sker i olika steg. I ett första steg ansvarar den tjänsteperson som handlägger ärendet tillsammans med förvaltningschef för att ärendet är tillräckligt berett. Detta ska säkerställas innan ärendet anmäls till tjänstemannaberedningen.

I regionens ärendehandbok beskrivs tjänstemannaberedningens funktion. Tjänstemannaberedningen har inget beslutsmandat och har skapats på initiativ av tjänstemannaorganisationen. I tjänstemannaberedningen föredrar nämndens ledande tjänsteperson ärenden som ska beslutas på kommande nämnd. Vid beredningen närvarar även den tjänsteperson som handlagt ärendet. Även kommunikatör samt kanslichef närvarar. Av intervju framgår att detta är ett bra sätt att arbeta på innan ärenden går vidare i processen till politisk behandling.

Politisk beredning

I regionens ärendehandbok framgår de olika beredningsmomenten inför sammanträde. *Rådsberedningen* har som syfte att säkerställa att aktuella ärenden är tillräckligt beredda. Rådsberedningen består av majoritetsråden, politiska sekreterare samt regiondirektör, kanslichef, regionstyrelsens nämndsekreterare och kommunikatör. Rådsberedningen styrs helt av de förtroendevalda och behandlar företrädesvis ärenden till regionstyrelsen och regionfullmäktige. Dock anmäls alla ärenden till beredningen för kännedom.

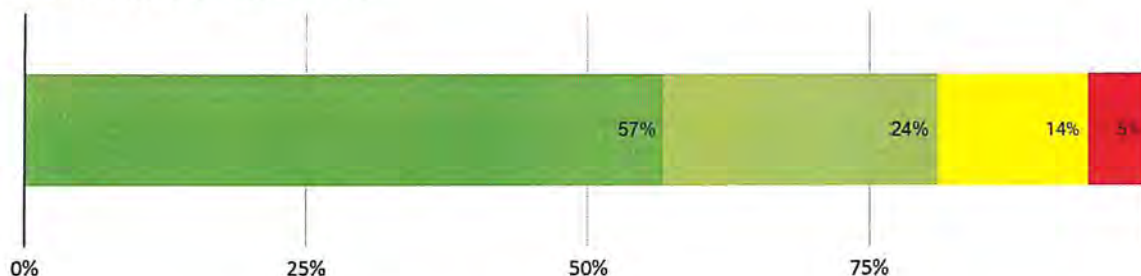
Vidare finns en *majoritetsberedning* (ordförandeberedning) bestående av ordförande, vice ordförande och en tredje ledamot från majoriteten för respektive nämnd. Syftet med denna beredning är att tillsammans med ansvarig tjänsteman och nämndsekreterare gå igenom dagordning inför kommande presidiummöte.

Vid *presidiummöte* träffas ordförande, vice ordförande och 2:e vice ordförande. Här deltar även ansvarig tjänsteman samt nämndsekreterare. Syftet är att bereda dagordning och tidplan för kommande sammanträde.

Resultat enkätundersökning

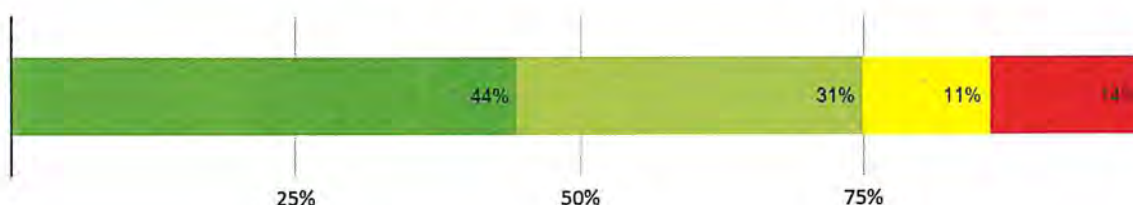
I enkätundersökning till ledamöterna i regionstyrelsen och nämnderna har följande påstående avseende beslutsunderlag formulerats:

Det finns tillräckliga och ändamålsenliga beslutsunderlag vid beslutsfattande i regionstyrelse och nämnder

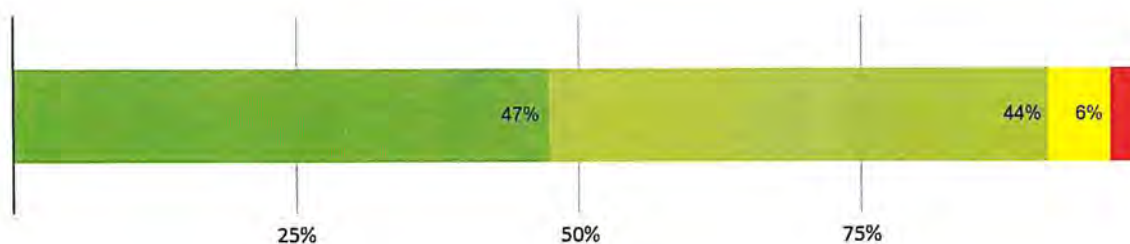
Enkäten visar att 81 % av ledamöterna instämmer helt eller till övervägande del i att beslutsunderlagen är tillräckliga inför beslut i styrelsen och nämnderna. Resultatet speglar även vad respektive styrelse/nämnd har svarat.

Ärenden som behandlas av Regionstyrelsen och nämnder är allsidigt belysta

75 % av ledamöterna upplever att ärenden som behandlas i regionstyrelsen och nämnderna är allsidigt belysta, dvs innehåller exempelvis konsekvensanalyser hur beslut påverkar styrelsens/nämndens ekonomi, medarbetare etc. Minst positiva till påståendet är ledamöter i regional utvecklingsnämnd (62.5 %) och samhällsbyggnadsnämnden (70%).

Återremittering av ärenden sker sällan på grund av bristande underlag

Vår enkätundersökning visar att återremittering av ärenden på grund av bristande beslutsunderlag sker sällan. 92% instämmer helt eller delvis till att ärenden sällan

återremitteras på grund av bristande beslutsunderlag. Minst positiva till påståendet är ledamöter i regional tillväxtnämnd.

Vi noterar i sammanhanget att varken regionstyrelsen eller nämnderna har genomfört någon utvärdering av ärendeberedningsprocessen eller utvärderat om ledamöterna upplever att underlag till beslut är tillräckliga.

Sammanfattning av intervjuer

Av intervjuer med företrädare för regionstyrelsen och nämnderna framkommer en samstämmig bild av att underlagen är tillfredsställande och i rimlig grad allsidigt belysta. Det finns även en samstämmig bild mellan styrelsen och granskade nämnder att det finns möjlighet till insyn för opposition samt möjlighet och tid att politisk bereda ärenden innan beslut i styrelse eller nämnd.

Vidare framgår att mallar och riktlinjer som finns upprättade för beslutsunderlag och tjänsteskrivelser följs i rimlig utsträckning.

Av intervjuer med företrädare för förvaltningarna framgår avslutningsvis att det inom samhällsbyggnadsnämndens beredning finns handläggare som *sällan* handlägger ärenden. Inom förvaltningen beskrivs handläggare som *sällan* användare som ett utvecklingsområde som förvaltningen arbetar med.

Bedömning

Säkerställs en tillräcklig beredning inför beslutsfattande?

Vår bedömning är att revisionsfrågan är uppfylld. Bedömningen baseras på följande:

- Kvalitetssäkring av underlag sker både vid tjänstemannaberedning och vid politisk beredning inför sammanträden.
- Det finns en enhetlig och dokumenterad process för ärendehantering som gäller styrelsen och samtliga nämnder.
- Enkätundersökning indikerar att beslutsunderlag är tillräckliga samt allsidigt belysta.
- Intervjuer med företrädare för styrelsen och nämnder styrker att beredningen inför beslut i allt väsentligt är tillräcklig. Dock ges signaler om viss osäkerhet inom delar av organisationen, t ex inom samhällsbyggnadsnämndens verksamheter.

Riktlinjer och rutiner för ärendeberedningsprocessen

I följande avsnitt kommer vi att redogöra iakttagelser och bedömningar kopplat till följande revisionsfråga:

Finns fastställda, dokumenterade och ändamålsenliga riktlinjer och rutiner för ärendeberedningsprocessen i respektive nämnd?

Iakttagelser

Styrande och stödjande dokument

Granskningen visar att följande rutiner och riktlinjer har upprättats för ärendeberedningsprocessen:

- Ärendehandbok för Region Örebro Län
- Ärendeberedningsprocessen (processbeskrivning)
- Matris för beslutsärenden
- Mallar för föredragnings-PM

Ovan nämnda styrande dokument är alla framtagna på tjänstemannanivå och riktar sig främst till de inom organisationen som jobbar med att hantera/bereda ärenden inför beslutande och verkställande organ. Styrdokument och riktlinjer har inte behandlats i styrelse eller nämnder. Dokumenten innehåller inga uppgifter om när de har upprättats och när de eventuellt ska revideras/omprövas.

Granskningen visar att en ärendehandbok för Region Örebro Län har upprättats och beskriver regionens gemensamma ärende- och dokumenthanteringsprocess. Bl.a. framgår hur ärenden ska handläggas (faktainsamling, förankring, beslutsförslag/föredrags-PM, förankring i ledningsgrupp och facklig samverkan). Handboken beskriver även hur ärenden ska fördelas, vägledning för nämndsammanträden och beslut samt slutregistrering och avslut.

Som nämnts i tidigare avsnitt finns en dokumenterad ärendeberedningsprocess där varje moment, från inkommen/upprättat ärende till slutarkivering finns dokumenterad.

Vidare finns en matris över olika beslutsärenden. Matrisen ger vägledning om ärendet ska tas upp i tjänstemannaberedning och/eller rådsberedningen samt vem som ska besluta i frågan, exempelvis förvaltningschef, regiondirektör, nämnd, regionstyrelsen eller regionfullmäktige.

Det finns upprättade mallar för föredragnings PM. Mallarna innehåller rubriker och instruktioner vilken typ av information som ska finnas med, däribland konsekvensbeskrivningar för ekonomi, miljö, barn och jämställdhet samt hur beslutet ska följas upp.

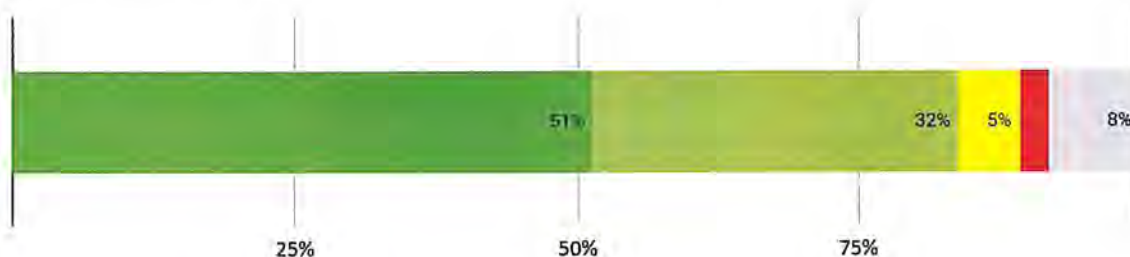
Nämndsspecifika riktlinjer och rutiner för ärendeberedningen har inte upprättats. Den styrning som finns på området och som redovisats gäller styrelsen och samtliga nämnder.

Genomförd enkätundersökningen visar att en övervägande del av de som besvarat enkäten upplever att det finns fastställda riktlinjer och dokumenterad styrning för ärendeberedningsprocessen. Resultatet speglar hur ledamöter i respektive nämnd har svarat.

Resultat enkätundersökning och intervjuer

83% instämmer helt eller till övervägande del till påståendet att det finns fastställda och dokumenterade ändamålsenliga riktlinjer och rutiner för ärendeberedningsprocessen. Skillnaden hur respektive nämnd/styrelse har svarat är marginella i jämförelse med det sammanvägda resultatet.

Det finns fastställda och dokumenterade ändamålsenliga riktlinjer och rutiner för ärendeberedningsprocessen

Av intervjuer med ledamöter i regionstyrelsen och granskade nämnder framgår att följsamheten är god till upprättade riktlinjer för ärendeberedning.

Av intervjuer med företrädare för förvaltningarna framgår att kansliet genomför regelbundna utbildningsinsatser som riktar sig till tjänstemän för att säkerställa att upprättade riktlinjer efterlevs. Inom ramen för tjänstemannaberedningen förekommer viss kontroll för att säkerställa att underlag lever upp till gällande riktlinjer och mallar. Däremot finns ingen särskild systematik för att säkerställa att efterlevnaden av rutiner och riktlinjer. Av intervju framgår att det finns behov att komplettera gällande riktlinjer med handläggarstöd i syfte att säkerställa att handläggare fyller i föredragnings-PM på ett tillfredsställande sätt.

Bedömning

Finns fastställda, dokumenterade och ändamålsenliga riktlinjer och rutiner för ärendeberedningsprocessen i respektive nämnd?

Vår bedömning är att revisionsfrågan är uppfylld. Bedömningen baseras på följande:

- Styrning i form av ärendehandbok, processbeskrivning samt mallar/riktlinjer finns upprättade och gäller samtliga nämnder.
- Vår granskning indikerar att efterlevnaden är god, även om det finns utvecklingsområden. Exempelvis att upprätthålla handläggarkompetens och stöd i hur handläggare ska formulera sig utifrån gällande mallar.

Revisionsfråga: Organisation, roller, ansvar och befogenheter

I detta avsnitt redovisas iakttagelser och bedömningar som kopplar till följande revisionsfråga:

Finns en tydlig organisation där roller, ansvar och befogenheter i ärendeprocessen är definierade och dokumenterade?

Iakttagelser

På regionens hemsida framgår att regionkansliet har i uppdrag att stödja den politiska organisationen och dess förvaltningar. Ett sätt som detta stöd ges på är att genomföra tjänstemannaberedningar för alla ärenden som ska behandlas av de politiska organen. Inom regionkansliet inryms flera olika kompetensområden, däribland juridik och nämndsadministration.

I den dokumenterade processbeskrivningen framgår vem som ansvarar för respektive moment i ärendeberedningen, dvs vilka moment nämndsadministrationen, handläggare, förvaltningsledning och det politiska organet ska genomföra.

I reglemente regleras styrelsens och nämndernas uppdrag. Av reglementet framgår följande:

- Regionstyrelsen beslutar om formerna för beredning av motioner.
- Regionstyrelsen avgör själv, om inte fullmäktige beslutat annat, hur ärenden ska beredas innan de avgörs av fullmäktige.

I regionens ärendehandbok framgår roller och ansvar på förvaltningsnivå inom ärendehanteringsprocessen. Här framgår bl.a. att:

- Det ligger i förvaltningschef och kanslichefens ansvar att kvalitetssäkra ärendets handläggning och se till att handboken och andra riktlinjer efterlevs.
- Nämndsekreterare har befogenhet att korrigera handläggarnas underlag så att de uppfyller språklig kvalitet.

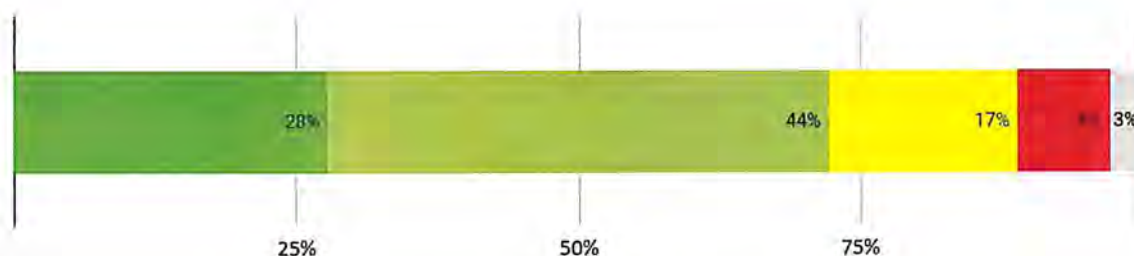
Resultatet av vår enkätundersökning visar att 75% instämmer helt eller till övervägande del i påståendet att det finns dokumenterad roll- och ansvarsfördelning för ärendeberedningsprocessen. Resultatet speglar hur respektive nämnd har svarat.

Det finns en tydlig och dokumenterad roll- och ansvarsfördelning för ärendeberedningsprocessen

Avseende tydlig gränsdragning mellan politik och förvaltning instämmer majoriteten i påståendet, även om en betydande andel inte instämmer helt eller inte alls instämmer i påståendet (25%). Vi kan konstatera att de ledamöter som är mest kritiska finns inom hälso- och sjukvårdsnämnden.

Det finns en tydlig gränsdragning mellan politik och förvaltning i ärendeberedningsprocessen

Av intervjuer med företrädare för regionstyrelsen och granskade nämnder framgår att roller och ansvar överlag är tydliga. Däremot framgår det att tydligheten i gränsdragningen mellan politik och förvaltning sannolikt påverkas beroende på om man företräder majoriteten eller tillhör minoritet/oppositionen. Vidare framgår det av intervjuer att det finns situationer där ledamöter har upplevt att tjänstepersoner har en egen agenda. Det framgår också att samspelet mellan politik och förvaltning är beroende av förståelsen för varandras roller och uppdrag i organisationen.

Av intervjuer med företrädare för förvaltningarna framgår att organisationen är tydlig och processerna ger ordning och reda. När det gäller gränsdragningen mellan politik och förvaltning kan detta främst aktualiseras i politiskt känsliga frågor, där förtroendevalda kan bli mer benägna att gå in på "hur"-frågor istället för "vad"-frågor.

Bedömning

Finns en tydlig organisation där roller, ansvar och befogenheter i ärendeprocessen är definierade och dokumenterade?

Vår bedömning är att revisionsfrågan är uppfylld. Bedömningen baseras på följande:

- Dokumenterad styrning i form av processbeskrivningar och ärendehandbok reglerar moment och roller i ärendeberedningen, däribland ansvar för kvalitetssäkring.
- Enkätundersökning och intervjuer indikerar att roller och ansvar inom ärendeberedningen upplevs vara tydliga.

Revisionsfråga: Beslutsunderlagets utformning

I följande avsnitt redovisas iakttagelser och bedömning kopplat till följande revisionsfråga:

Finns en tillräcklig grad av styrning och formalisering av beslutsunderlagets utformning och innehåll?

Iakttagelser

Vi har tagit del av stödjande dokument för att upprätta underlag, exempelvis mallar för tjänsteskrivelser. Mallarna innehåller stödjande rubriker vilket bl.a. omfattar konsekvensanalyser inom områdena ekonomi samt miljö-, barn- och jämställdhet. Beskrivningar av konsekvenser som beslut medför inom nämnda områden ska beröras i tjänsteskrivelsen, vilket regleras i regionens ärendehandbok.

Intervjuer med både förtroendevalda och tjänstepersoner visar att det överlag finns tillräckliga stödjande dokument i form av mallar. Däremot har det framkommit att det kan föreligga behov inom vissa verksamheter att göra verksamhetsspecifika tolkningar/förtydliganden av gällande riktlinjer och mallar, exempelvis hur konsekvensanalyser ska utformas.

Bedömning

Finns en tillräcklig grad av styrning och formalisering av beslutsunderlagets utformning och innehåll?

Vår bedömning är att revisionsfrågan är uppfylld. Bedömningen baseras på följande:

- Dokumenterade mallar för upprättande av underlag finns i tillräcklig utsträckning.
- Det finns dock smärre förbättringsområden gällande mallarnas utformning och tillämpning i vissa verksamheter.

Revisionell bedömning och bedömning av revisionsfrågor

Revisionell bedömning

Vår sammanfattande revisionella bedömning är att regionstyrelsen, hälso- och sjukvårdsnämnden, regional tillväxtnämnden och samhällsbyggnadsnämnden har en i allt väsentligt ändamålsenlig ärendeberedningprocess.

Bedömningar mot revisionsfrågor

Den revisionella bedömningen grundar sig på iakttagelser och bedömningar utifrån nedanstående revisionsfrågor.

Revisionsfråga	Kommentar	
Säkerställs en tillräcklig beredning inför beslutsfattande?	Uppfyllt	
Finns fastställda, dokumenterade och ändamålsenliga riktlinjer och rutiner för ärendeberedningsprocessen i respektive nämnd?	Uppfyllt	
Finns en tydlig organisation där roller, ansvar och befogenheter i ärendeprocessen är definierade och dokumenterade?	Uppfyllt	
Finns en tillräcklig grad av styrning och formalisering av beslutsunderlagets utformning och innehåll?	Uppfyllt	

Rekommendationer

Mot bakgrund av vad som framkommit i vår granskning lämnar vi följande rekommendationer till styrelsen och granskade nämnder:

- Regionstyrelsen och nämnderna utvärderar ärendeberedningsprocessen kontinuerligt
- Regionstyrelsen och nämnderna prövar behovet av ytterligare verksamhetsspecifik anpassning av riktlinjer, rutiner och mallar för beslutsunderlag.

2021-01-25

Rebecka Hansson

Uppdragsledare

Christer Marklund

Projektledare

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av revisorernas i Region Örebro län enligt de villkor och under de förutsättningar som framgår av projektplan från den 2020-09-10. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.

Beslut om vidaredelegering om att avstå att svara på remiss

Förvaltningschef regional utvecklings beslut

1. Vidaredelegering sker från förvaltningschef regional utveckling till områdeschef trafik och samhällsplanering vad gäller beslut om att avstå att svara på remiss enligt punkt 1.2 i "Delegationsordning för Samhällsbyggnadsnämnden inom Region Örebro län."
2. Vidaredelegering sker från förvaltningschef regional utveckling till områdeschef kultur och ideell sektor vad gäller beslut om att avstå att svara på remiss enligt punkt 1.2 i "Delegationsordning för Kulturnämnd inom Region Örebro län."
3. Vidaredelegering sker från förvaltningschef regional utveckling till områdeschef energi och klimat, näringslivsutveckling, utbildning och arbetsmarknad samt välfärd och folkhälsa vad gäller beslut om att avstå att svara på remiss enligt punkt 1.2 i "Delegationsordning för Regional tillväxtnämnd inom Region Örebro län." inom respektive verksamhetsområde.
4. Respektive områdeschef ansvarar för att de delegationsbeslut som fattas rapporteras till respektive nämnd.

Sammanfattning av ärendet

Enligt delegationsordningen för samhällsbyggnadsnämnden, kulturnämnd och regional tillväxtnämnd inom Region Örebro län har förvaltningschef rätt att vidaredelegera ett antal av de punkter som finns inom respektive nämnds delegationsordning. Förvaltningschef regional utveckling väljer genom detta beslut att

Postadress
Region Örebro län
Regional utveckling
Box 1613, 701 16 Örebro
E-post: regionen@regionorebrolan.se

Besöksadress
Eklundavägen 1, Örebro
Tel: 019-602 70 00
Fax: 019-602 70 08

vidaredelegera beslutsrätten att avstå att svara på remiss enligt punkt 1.2 i respektive nämnds delegationsordning. För samhällsbyggnadsnämnden vidaredelegeras beslutsrätten till områdeschef trafik och samhällsplanering som tillika är ansvarig tjänsteperson för nämnden och för kulturnämnd vidaredelegeras beslutsrätten till områdeschef kultur och ideell sektor som tillika är ansvarig tjänsteperson för nämnden. För regional tillväxtnämnd vidaredelegeras beslutsrätten till områdeschef energi och klimat, näringslivsutveckling, utbildning och arbetsmarknad samt välfärd och folkhälsa inom respektive verksamhetsområde.

Samtliga beslut som fattas på delegation från en nämnd ska återrapporteras till nämnden för att beslutet ska hanteras på korrekt sätt och ha en möjlighet att överprövas. Ansvaret att återrapportera till respektive nämnd läggs genom detta beslut på den som fattat beslutet enligt denna vidaredelegation.

Beslutsunderlag

Förvaltningschef regionalutvecklings tjänsteskrivelse den 12 mars 2021
Delegationsordning för Samhällsbyggnadsnämnden inom Region Örebro län
Delegationsordning för Kulturnämnd inom Region Örebro län
Delegationsordning för Regional tillväxtnämnd inom Region Örebro län

Örebro 2021-03-12

Petter Arneback
Förvaltningschef regional utveckling

Beslutet ska skickas till

Områdeschefer inom förvaltningen regional utveckling
Samhällsbyggnadsnämnden
Kulturnämnd
Regional tillväxtnämnd

16

Remissvar - Kompletterande
bestämmelser till EU:s
förfordningar inom
sammanhållningspolitiken
21RS1041

Tjänsteställe, handläggare
Projektstöd, Gordon Hahn

Sammanträdesdatum
2021-04-07

FöredragningsPM
Dnr: 21RS1041

Organ
Regional tillväxtnämnd

Remiss - Kompletterande bestämmelser till EU:s förordningar inom sammanhållningspolitiken

Förslag till beslut

Regional tillväxtnämnd beslutar

att godkänna redovisat förslag till svar som Region Örebro läns svar till Näringsdepartementet.

Sammanfattning

Inom EU finns ett omfattande regelverk på området för den så kallade sammanhållningspolitiken. Sammanhållningspolitiken regleras genom ett antal EU-förordningar som upprättas för sjuårsperioder. Europeiska kommissionen har för den kommande programperioden 2021–2027 lagt fram förslag till ett flertal EU-förordningar. I den promemoria som remissvaret behandlar föreslås ändringar i svensk lagstiftning med anledning av vissa av de föreslagna förordningarna. De flesta föreslagna ändringarna är av redaktionell karaktär och innebär ingen ändring i sig, utan snarare handlar om begreppsändringar. Förslagen föreslås träda i kraft den 1 december 2021. Region Örebro län tillstyrker förslaget som helhet.

Ärendebeskrivning

Inom EU finns ett omfattande regelverk på området för den så kallade sammanhållningspolitiken. Sammanhållningspolitiken regleras genom ett antal EU-förordningar som upprättas för sjuårsperioder. Europeiska kommissionen har för den kommande programperioden 2021–2027 lagt fram förslag till ett flertal EU-förordningar. I den promemoria som remissvaret behandlar föreslås ändringar i svensk lagstiftning med anledning av vissa av de föreslagna förordningarna. De flesta föreslagna ändringarna är av redaktionell karaktär och innebär ingen ändring i sig, utan snarare handlar om begreppsändringar.

Region Örebro län tillstyrker att hänvisningen i lagen till EU:s förordningar ska följa de begrepp som används i förordningarna. Region Örebro län anser att när svensk lag

kompletterar EU-förordningar är det av vikt att det tydligt går att utläsa vilka EU-förordningar som lagen kompletterar.

Region Örebro län tillstyrker att lagen (1996:506) om överlåtelse av en förvaltningsuppgift till en övervakningskommitté ska upphävas då den redan regleras av EU-förordningen.

Region Örebro län tillstyrker att hänvisningen till artikel 34.3 i förordningen om gemensamma bestämmelser ska vara dynamisk. Region Örebro län håller med utredningen om att lokalt ledd utveckling får en mer effektiv förvaltning genom finansiering av endast Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (EJFLU) i jämförelse med nuvarande programperioden varför Regionen anser att det är rätt att detta fortsättningsvis regleras i den nya förordningen om den gemensamma jordbrukspolitiken.

Bedömning

De flesta föreslagna ändringarna är av redaktionell karaktär och innebär ingen ändring i sig, utan snarare handlar om begreppsändringar. Region Örebro län tillstyrker förslaget i sin helhet.

Konsekvenser för miljö-, barn- och jämställdhetsperspektiven

Beslutet får inga konsekvenser för miljön, barn och jämställdhet.

Ekonomiska konsekvenser

Beslutet får inga ekonomiska konsekvenser.

Beslutsunderlag

FöredragningsPM till regional tillväxtnämnd den 7 april 2021.

Remissvar - kompletterande bestämmelser till EU:s förordningar inom sammanhållningspolitiken.

Remissen.

Petter Arneback
Regional utvecklingsdirektör

Tjänsteställe, handläggare
Projektstöd, Gordon Hahn

Sammanträdesdatum
2021-04-07

FöredragningsPM
Dnr: 21RS1041

Skickas till:
Näringsdepartementet

Tjänsteställe, handläggare
Projektstöd, Gordon Hahn

Sammanträdesdatum
2021-04-07

Beteckning
21RS1041

Er beteckning
N2021/00324

Regeringskansliet, Näringsdepartementet,
103 33 Stockholm

Svar på remissen Kompletterande bestämmelser till EU:s förordningar inom sammanhållningspolitiken

Region Örebro län välkomnar möjligheten att yttra sig över Kompletterande bestämmelser till EU:s förordningar inom sammanhållningspolitiken. Region Örebro län tillstyrker förslaget som helhet.

Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1708) om EU:s förordningar om strukturstöd och om stöd till utveckling av landsbygden

Då lagen om EU:s förordningar om strukturstöd och om stöd till utveckling av landsbygden kompletterar den nuvarande förordningen om gemensamma bestämmelser tillstyrker Region Örebro län hänvisningen i lagen till EU:s förordningar om strukturstöd och om stöd till utveckling av landsbygden och att den ska ersättas med en upplysning om att lagen kompletterar EU-förordningar som innehåller bestämmelser om stöd från Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Europeiska socialfonden+, Fonden för en rättvis omställning och Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling. Likaså tillstyrker Region Örebro län att EU:s förordningar om strukturstöd och stöd till utveckling av landsbygden ska bytas ut mot de EU-förordningar som lagen kompletterar. Region Örebro län anser att när svensk lag kompletterar EU-förordningar är det av vikt att det tydligt går att utläsa vilka EU-förordningar som lagen kompletterar.

Förslag till lag om upphävande av lagen (1996:506) om överlåtelse av en förvaltningsuppgift till en övervakningskommitté m.m.

Då det i gällande förordning (EG) nr 951/2007 regleras om överlåtelsen av förvaltningsuppgifter av artiklarna 11–15 upplever Region Örebro län att detta regleras direkt av en EU-förordning varför det inte krävs att det i lag regleras specifikt. Region Örebro län tillstyrker därför att lagen därmed bör upphävas.

Förslag till lag om ändring i lagen (2007:459) om strukturfondspartnerskap

Då den föreslagna nya förordningen om gemensamma bestämmelser inte längre definierar begreppet strukturfonder som Eruf och ESF tillstyrker Region Örebro län förslaget om att ändra hänvisningen till EU:s strukturfonder till Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden och Europeiska socialfonden+. Region Örebro län tillstyrker även förslaget om hänvisning till målet investering för tillväxt och sysselsättning ska ändras till investering för sysselsättning och tillväxt.

Ändringar i lagen om europeiska grupperingar för territoriellt samarbete

Av samma anledning som ovan tillstyrker Region Örebro län hänvisningen till EG:s strukturfonder ska ändras till Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden och Europeiska socialfonden+ då begreppet strukturfond inte längre är definierat i den föreslagna nya förordningen om gemensamma bestämmelser.

Ändringar i lagen om lokala aktionsgrupper

Region Örebro län tillstyrker att hänvisningen till artikel 34.3 i förordningen om gemensamma bestämmelser ska vara dynamisk. Regionen håller med utredningen om att lokalt ledd utveckling får en mer effektiv förvaltning genom finansiering av endast Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (EJFLU) i jämförelse med nuvarande programperioden varför Region Örebro län anser att det är rätt att detta fortsättningsvis regleras i den nya förordningen om den gemensamma jordbrukspolitiken.

För Region Örebro län

Irén Lejegren (S)

Ordförande i regional tillväxtnämnd

Kompletterande bestämmelser till EU:s förordningar inom sammanhållningspolitiken

Sammanfattning

Inom EU finns ett omfattande regelverk på området för den s.k. sammanhållningspolitiken. Sammanhållningspolitiken regleras genom ett antal EU-förordningar som upprättas för sjuårsperioder. Europeiska kommissionen har för den kommande programperioden 2021–2027 lagt fram förslag till ett flertal EU-förordningar. I denna promemoria föreslås ändringar i svensk lagstiftning med anledning av vissa av de föreslagna förordningarna. Förslagen föreslås träda i kraft den 1 december 2021.

1. Författningsförslag

1.1 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1708) om EU:s förordningar om strukturstöd och om stöd till utveckling av landsbygden

Härigenom föreskrivs att 1, 2 och 6 §§ lagen (1994:1708) om EU:s förordningar om strukturstöd och om stöd till utveckling av landsbygden¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §²

I denna lag ges bestämmelser som behövs för att EU:s strukturstöd och stöd till utveckling av landsbygden ska kunna genomföras i Sverige.

Med EU:s förordningar om strukturstöd och om stöd till utveckling av landsbygden avses i denna lag EU:s förordningar om

1. stöd från Europeiska regionala utvecklingsfonden och Europeiska socialfonden, och

2. stöd från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling.

Denna lag kompletterar sådana EU-förordningar som innehåller bestämmelser om stöd från

1. Europeiska regionala utvecklingsfonden,

2. Europeiska socialfonden,

3. Europeiska socialfonden +,

4. Fonden för en rättvis omställning,

och

5. Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling.

Regeringen ska i Svensk författningssamling tillkännage vilka grundförordningar som avses.

2 §³

Tillsyn och annan kontroll över att reglerna i EU:s förordningar om strukturstöd och om stöd till utvecklingen av landsbygden följs utövas av den eller de myndigheter som regeringen bestämmer.

Regeringen får föreskriva att en tillsynsmyndighet får överlåta åt någon annan myndighet att utöva viss tillsyn.

Om tillsyn överläts, ska vad som sägs om tillsynsmyndighet i lagen gälla även den myndighet till vilken tillsyn har överlåtits.

Tillsyn och annan kontroll över att de EU-förordningar som lagen kompletterar följs utövas av den eller de myndigheter som regeringen bestämmer.

¹ Senaste lydelse av lagens rubrik 2015:267.

² Senaste lydelse 2015:267.

³ Senaste lydelse 2015:267.

6 §⁴

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att ränta ska betalas på belopp enligt EU:s förordningar om strukturstöd och om stöd till utveckling av landsbygden om mottagaren inte är berättigad till beloppet och detta ska återbetalas.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att ränta ska betalas på stödbelopp som lämnats ur de fonder som anges i 1 § första stycket om mottagaren inte är berättigad till beloppet och detta ska återbetalas.

Denna lag träder i kraft den 1 december 2021.

⁴ Senaste lydelse 2015:267.

1.2 Förslag till lag om upphävande av lagen (1996:506) om överlåtelse av en förvaltningsuppgift till en övervakningskommitté m.m.

Härigenom föreskrivs att lagen (1996:506) om överlåtelse av en förvaltningsuppgift till en övervakningskommitté m.m.⁵ ska upphöra att gälla vid utgången av november 2021.

⁵Senaste lydelse av lagens rubrik 1996:1488.

1.3 Förslag till lag om ändring i lagen (2007:459) om strukturfondspartnerskap

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (2007:459) om strukturfondspartnerskap ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §⁶

Inom ramen för förvaltningen av EU:s strukturfonder ska strukturfondspartnerskap bildas enligt denna lag.

Inom ramen för förvaltningen av *Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden och Europeiska socialfonden*+ ska strukturfondspartnerskap bildas enligt denna lag.

Inom det geografiska området för varje regionalt strukturfondsprogram och motsvarande regional handlingsplan för det nationella socialfondsprogrammet ska ett gemensamt strukturfondspartnerskap bildas.

Strukturfondspartnerskapet ska inom målet investering för *tillväxt och sysselsättning* yttra sig över vilka ansökningar som ska prioriteras bland de ansökningar som godkänts av förvaltande myndighet för det berörda strukturfondsprogrammet.

Strukturfondspartnerskapet ska inom målet investering för sysselsättning och tillväxt yttra sig över vilka ansökningar som ska prioriteras bland de ansökningar som godkänts av förvaltande myndighet för det berörda strukturfondsprogrammet.

Strukturfondspartnerskapets yttrande ska vara bindande i den förvaltande myndighetens fortsatta handläggning.

Strukturfondspartnerskapets yttrande ska vara bindande i den förvaltande myndighetens fortsatta handläggning.

Denna lag träder i kraft den 1 december 2021.

⁶ Senaste lydelse 2014:479.

1.4 Förslag till lag om ändring i lagen (2009:704) om europeiska grupperingar för territoriellt samarbete

Härigenom föreskrivs att 3 § lagen (2009:704) om europeiska grupperingar för territoriellt samarbete ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §

Regeringen får till en gruppering överlåta förvaltningsuppgifter gällande program för territoriellt samarbete som delvis finansieras av EU. De förvaltningsuppgifter som överläts får inbegripa beslutsfattande i fråga om fördelning av stöd ur *EG:s strukturfonder*.

Regeringen får till en gruppering överlåta förvaltningsuppgifter gällande program för territoriellt samarbete som delvis finansieras av EU. De förvaltningsuppgifter som överläts får inbegripa beslutsfattande i fråga om fördelning av stöd ur *Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden och Europeiska socialfonden+*.

Denna lag träder i kraft den 1 december 2021.

1.5 Förslag till lag om ändring i lagen (2015:266) om lokala aktionsgrupper

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (2015:266) om lokala aktionsgrupper ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om lokala aktionsgruppers handläggning av ärenden om stöd inom lokalt ledd utveckling enligt artikel 34.3 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013 av den 17 december 2013 om fastställande av gemensamma bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Europeiska Sammanhållningsfonden, Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling och Europeiska havs- och fiskerifonden, om fastställande av allmänna bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden och Europeiska havs- och fiskerifonden samt om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1083/2006, *i den ursprungliga lydelsen.*

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om lokala aktionsgruppers handläggning av ärenden om stöd inom lokalt ledd utveckling enligt artikel 34.3 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013 av den 17 december 2013 om fastställande av gemensamma bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden, Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling och Europeiska havs- och fiskerifonden, om fastställande av allmänna bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden och Europeiska havs- och fiskerifonden samt om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1083/2006.

Denna lag träder i kraft den 1 december 2021.

2. Bakgrund

Inom EU finns ett omfattande regelverk på området för den s.k. sammanhållningspolitiken. EU:s sammanhållningspolitik har som mål att bidra till ekonomisk, social och territoriell sammanhållning inom unionen. Den ska bidra till att minska regionala skillnader, främja social inkludering och medverka till tillväxt och utveckling. Med hjälp av t.ex. Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden och Sammanhållningsfonden stödjer EU sammanhållningspolitikens målsättningar.

Sammanhållningspolitiken regleras genom ett antal förordningar som gäller för sjuårsperioder. Den nuvarande perioden avser 2014–2020. Den 29 och 30 maj 2018 presenterade kommissionen sitt förslag till förordningar för sammanhållningspolitiken för perioden 2021–2027. Dessa rättsakter ingick i ett större paket med nio förordningsförslag. Den 14 januari 2020 och 28 maj 2020 presenterade kommissionen ytterligare förslag och ändringsförslag till förordningar inom sammanhållningspolitiken.

Förhandlingar pågår avseende kommissionens förslag till nya EU-förordningar inom sammanhållningspolitiken. Målet är att samtliga rättsakter som förhandlas i rådets arbetsgrupp för strukturella åtgärder, förutom ett förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om en mekanism för lösning av rättsliga och administrativa problem i ett gränsöverskridande sammanhang, ska vara slutförhandlade under våren 2021. När de föreslagna EU-förordningarna har antagits kommer de att gälla direkt i svensk rätt. Det finns därmed redan nu behov av att se över den nationella lagstiftning som kompletterar EU-förordningarna.

Promemorians analys omfattar endast de rättsakter som förhandlas i rådets arbetsgrupp för strukturella åtgärder och som beräknas vara slutförhandlade under våren 2021. De EU-förordningar som avses behandlas i följande avsnitt.

3. Förslag till EU-förordningar

Kommissionens förslag till förordningar och förordningsändringar inför programperioden 2021–2027, som behandlas i denna promemoria, innefattar fem nya förordningar – dels en förordning om gemensamma bestämmelser om delad förvaltning för sju EU-fonder, dels fyra sektorsspecifika regelverk.

- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om gemensamma bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden+, Sammanhållningsfonden, Fonden för en rättvis omställning samt Europeiska havs- och fiskerifonden, och om finansiella regler för dessa fonder och för Asyl- och migrationsfonden, Fonden för inre säkerhet samt Instrumentet för gränsförvaltning och visering (COM(2018) 375 final av den 29 maj 2018, COM(2020) 23 final av den 14 januari 2020, COM(2020) 450 final av den 28 maj 2020), i fortsättningen kallad den nya förordningen om gemensamma bestämmelser.
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om Europeiska regionala utvecklingsfonden och Sammanhållningsfonden (COM(2018)

372 final av den 29 maj 2018, COM(2020) 452 final av den 28 maj 2020), i fortsättningen kallad Regional- och sammanhållningsfunds-förordningen.

- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om särskilda bestämmelser för målet Europeiskt territoriellt samarbete (Interreg) med stöd av Europeiska regionala utvecklingsfonden och finansieringsinstrument för externa åtgärder (COM(2018) 374 final av den 29 maj 2018), i fortsättningen kallad Interregförordningen.
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om Europeiska socialfonden+, (COM(2018) 382 final av den 30 maj 2018, COM(2020) 447 final av den 28 maj 2020), i fortsättningen kallad Socialfunds-förordningen.
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av Fonden för en rättvis omställning (COM(2020) 22 final av den 14 januari 2020, COM(2020) 460 final av den 28 maj 2020), i fortsättningen kallad Omställningsförordningen.

Kommissionen har dessutom föreslagit en förordning om ändringar i den nuvarande förordningen om gemensamma bestämmelser, Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013 om fastställande av gemensamma bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden, Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling och Europeiska havs- och fiskerifonden, om fastställande av allmänna bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden och Europeiska havs- och fiskerifonden samt om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1083/2006. Förordningen trädde i kraft den 24 december 2020:

- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2020/2221 av den 23 december 2020 om ändring av förordning (EU) nr 1303/2013 vad gäller ytterligare medel och genomförandebestämmelser för att tillhandahålla stöd för främjande av krisreparation i samband med covid-19-pandemin och dess sociala konsekvenser och för förberedande av en grön, digital och resilient återhämtning av ekonomin (React-EU), i fortsättningen kallad React-EU-förordningen.

Den nya förordningen om gemensamma bestämmelser

Den föreslagna nya förordningen om gemensamma bestämmelser är en paraplyförordning. Den fastställer finansiella regler för Europeiska regionala utvecklingsfonden (Eruf), Europeiska socialfonden+ (ESF+), Sammanhållningsfonden, Fonden för en rättvis omställning (FRO), Europeiska havs- och fiskerifonden (EHFF), Asyl- och migrationsfonden (Amif), Fonden för inre säkerhet och instrumentet för gränsförvaltning och visering. Den fastställer vidare gemensamma bestämmelser för Eruf, ESF+, Sammanhållningsfonden och EHFF. Av förordningens avdelning I och II framgår förordningens allmänna regler, mål och strategi. Avdelning III till VI avser

programprogrammering, övervakning, utvärdering, information, kommunikation, finansiellt stöd, förvaltning och kontroll. Avdelning VII och VIII avser ekonomisk förvaltning, inlämning och granskning av räkenskaper och finansiella korrigeringar och finansieringsram. Delegering av befogenheter, genomförandebestämmelser och övergångsbestämmelser och slutbestämmelser framgår av avdelning IX i förordningen.

Regional- och sammanhållningsfondsförordningen

Regional- och sammanhållningsfondsförordningen reglerar främst viktiga strategiska inriktningsfrågor för Eruf och Sammanhållningsfonden. Det övergripande målet med Eruf är att bistå med att avhjälpa de viktigaste regionala obalanserna i regionen. Eruf ska bida till att minska skillnaderna mellan de olika regionernas utvecklingsnivåer och eftersläpningen i de minst gynnade regionerna.

Sammanhållningsfonden ska användas till projekt inom miljöområdet och för infrastrukturinvesteringar inom ramen för de transeuropeiska nätverken. Sammanhållningsfonden gäller i de medlemsstater som har en bruttonationalinkomst per capita under 90 procent av unionens genomsnitt och berör därmed inte Sverige.

Interregförordningen

Interregförordningen ska komplettera den nya förordningen om gemensamma bestämmelser och Regional- och sammanhållningsfondsförordningen. Program inom målet Europeiskt territoriellt samarbete (Interreg) som inbegriper flera medlemsstater har särskilda särdrag. Förordningen innehåller därför särskilda bestämmelser för Interreg, i förhållande både till den nya förordningen om gemensamma bestämmelser och Regional- och sammanhållningsfondsförordningen. Den innehåller också särskilda regler för program där medlemsstaterna samarbetar med länder utanför EU. Huvudfokus ligger på genomförande- och samarbetsfrågor, särskilt fastställande av det geografiska tillämpningsområdet för Interregkomponenterna, särskilda mål och tillämpningsområden för Interreg, anpassningar av reglerna i förordningen om gemensamma bestämmelser för programplanering, programmyndigheter, förvaltning och kontroll samt ekonomisk förvaltning och integration av EU:s finansieringsinstrument för externa åtgärder.

Socialfondsförordningen

ESF+ föreslås inrättas genom en sammanslagning av Europeiska socialfonden (ESF), Sysselsättningsinitiativet för unga, Fonden för europeiskt bistånd till dem som har det sämst ställt (FEAD) och EU-programmet för sysselsättning och social innovation (EaSI). Det övergripande målet för ESF+ är att uppnå hög sysselsättning, ett rättvist socialt skydd samt kvalificerad och motståndskraftig arbetskraft som är förberedd för framtidens arbetsliv i linje med principerna i den europeiska pelaren för sociala rättigheter. ESF+ ska stödja, komplettera och ge medlemsstaternas nationella politik ett mervärde i syfte att säkerställa lika

möjligheter, tillgång till arbetsmarknaden, rättvisa arbetsvillkor, socialt skydd och social inkludering.

Mycket av tillämpningen och genomförandet av ESF+ omfattas av den nya förordningen om gemensamma bestämmelser. Socialfondsförordningen innehåller allmänna bestämmelser om fondens syfte, definitioner, allmänna mål och särskilda mål inom politikområdena sysselsättning, utbildning och social inkludering. Den innehåller också särskilda bestämmelser som är tillämpliga på den del av ESF+ som omfattas av delad förvaltning.

Omställningsförordningen

FRO, som inrättas genom förordningen, är ett verktyg för att stödja de regioner som påverkas mest av omställningen till klimatneutralitet och för att undvika att skillnaderna mellan regionerna ökar. Den inrättas därför inom ramen för sammanhållningspolitiken. Omställningsförordningen innehåller en definition av de särskilda mål som ska användas för programplaneringen av fondens medel inom en prioritering eller ett program inom målet Investering för sysselsättning och tillväxt i sammanhållningspolitiken. Den innehåller vidare bestämmelser om den geografiska täckningen och metoden för att fördela medlen för fonden, omfattningen av stödet från fonden, bestämmelser om innehållet i territoriella planer för en rättvis omställning, och om medlemsstaternas skyldighet att identifiera de territorier som påverkas mest av omställningen till en klimatneutral ekonomi och dit stödet från fonden ska koncentreras. Det införs även en ram för att mäta fondens resultat, genom motsvarande indikatorer och en mekanism för att anpassa stödet om målen inte uppnås.

React-EU-förordningen

React-EU-förordningen innebär att medel ska göras tillgängliga för budgetåtaganden för åren 2021 och 2022 men att insatser som ska stödjas får väljas ut fram till slutet av 2023. Genom att medlen görs tillgängliga inom ramen för de pågående programmen under programperioden 2014–2020 kan de snabbt sättas in i medlemsstaternas ekonomi. Initiativet ska stödja insatser för att hjälpa viktiga sektorer att möjliggöra en grön, digital och resilient återhämtning av medlemsstaternas ekonomier efter pandemin.

4. Gällande nationell lagstiftning

EU-förordningarna om sammanhållningspolitiken för innevarande programperiod kompletteras av följande fem lagar.

Lagen om EU:s förordningar om strukturstöd och om stöd till utveckling av landsbygden

I lagen (1994:1708) om EU:s förordningar om strukturstöd och om stöd till utveckling av landsbygden ges bestämmelser som behövs för att EU:s strukturstöd och stöd till utveckling av landsbygden ska kunna genomföras i Sverige. Med EU:s förordningar om strukturstöd avses i lagen EU:s förordningar

om stöd från Europeiska regionala utvecklingsfonden och Europeiska socialfonden. Lagen innehåller bestämmelser om tillsyn och kontroll, om avgifter för tillsyn, om ränta och om överklagande.

Lagen om överlåtelse av en förvaltningsuppgift till en övervakningskommitté m.m.

Lagen (1996:506) om överlåtelse av en förvaltningsuppgift till en övervakningskommitté m.m. ger regeringen en möjlighet att överlåta förvaltningsuppgifter, inklusive myndighetsutövning, till kommittéer och organ i enlighet med uppräknade EU-förordningar i den omfattning som framgår av ett fastställt operativt program. Lagen hänför sig till sex olika EU-förordningar, av vilka fem numera är upphävda.

Lagen om strukturfondspartnerskap

I lagen (2007:459) om strukturfondspartnerskap regleras hur de s.k. strukturfondspartnerskapen ska vara sammansatta och vilken uppgift de ska utföra. Ett strukturfondspartnerskap bildas regionalt och är en sammansättning av förtroendevalda representanter för kommuner och regioner i berörda län samt, i vissa fall Sametinget, företrädare för arbetsmarknadens organisationer, berörda intresseorganisationer, föreningar och företrädare för de myndigheter som regeringen bestämmer. Strukturfondspartnerskapen har till uppgift att välja vilka ansökningar om stöd som ska prioriteras när beslut om finansiering från EU:s strukturfonder ska fattas.

Lagen om europeiska grupperingar för territoriellt samarbete

Lagen (2009:704) om europeiska grupperingar för territoriellt samarbete kompletterar Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1082/2006 av den 5 juli 2006 om en europeisk gruppering för territoriellt samarbete (EGTS). En gruppering har som mål att underlätta och främja gränsöverskridande, transnationellt eller interregionalt samarbete. En gruppering ska bestå av medlemmar som finns på minst två EU-länders territorier. Endast medlemsstater, myndigheter och offentligrättsliga organ kan vara medlemmar. Målet för samarbetet ska vara att stärka den ekonomiska och sociala sammanhållningen mellan medlemsländer och regioner. En gruppering kan bland annat ha som uppgift att förvalta program och projekt för territoriellt samarbete som delvis finansieras av EU genom EU-fonderna. Lagen möjliggör överlåtelse av sådana uppgifter till en sådan gruppering.

Lagen om lokala aktionsgrupper

Lagen (2015:266) om lokala aktionsgrupper kompletterar den nuvarande förordningen om gemensamma bestämmelser. Enligt EU-förordningen ska lokala aktionsgrupper utföra uppgifter som avser lokalt ledd utveckling inom förvaltningen av EU:s struktur- och investeringsfonder. Lagen innebär bl.a. att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela

föreskrifter om gruppernas handläggning av ärenden om stöd inom lokalt ledd utveckling. Lagen innehåller också bestämmelser som rör uppgiftsskyldighet och tystnadsplikt.

5. Behov av ändringar i nationell lagstiftning

EU-förordningarna är direkt tillämpliga i varje medlemsstat. Sådana rättsakter ska inte och får inte genomföras i nationell rätt. Kommissionens förslag till nya EU-förordningar inom sammanhållningspolitiken förutsätter dock att vissa nationella bestämmelser finns som kompletterar EU-förordningarna i svensk lagstiftning. Svensk lagstiftning kan även i viss mån behöva justeras med anledning av de föreslagna EU-förordningarna. Nedan behandlas frågan om vilka kompletterande eller justerade bestämmelser som behöver införas i svensk lag med anledning av kommissionens förslag till nya EU-förordningar. Vissa frågor kommer dock att utredas separat, t.ex. frågan om en översyn av lagen om strukturfondspartnerskap, se regeringens skrivelse Riksrevisionens rapport om regionala strukturfondspartnerskap (skr. 2020/21:25).

5.1 Ändringar i lagen om EU:s förordningar om strukturstöd och om stöd till utveckling av landsbygden

Promemorians förslag: Hänvisningen i lagen till EU:s förordningar om strukturstöd och om stöd till utveckling av landsbygden ska ersättas med en upplysning om att lagen kompletterar sådana EU-förordningar som innehåller bestämmelser om stöd från Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Europeiska socialfonden+, Fonden för en rättvis omställning och Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling.

Bestämmelsen ska även innehålla en upplysning om att regeringen i Svensk författningssamling ska tillkännage vilka grundförordningar som avses.

Uttrycket EU:s förordningar om strukturstöd och stöd till utveckling av landsbygden ska bytas ut mot de EU-förordningar som lagen kompletterar.

Det ska förtydligas att bemyndigandet för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om skyldighet att betala ränta avser ränta på stödbelopp som lämnats ur de fonder som anges i 1 § första stycket.

Skälen för promemorians förslag: Lagen om EU:s förordningar om strukturstöd och om stöd till utveckling av landsbygden kompletterar den nuvarande förordningen om gemensamma bestämmelser. Lagen upplyser bl.a. om att regeringen utser de myndigheter som ska utöva tillsyn och kontroll samt ger regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer rätt att meddela föreskrifter om hur tillsynen ska bedrivas. Vidare finns bestämmelser som ger nationella tillsynsmyndigheter och EU:s institutioner rätt till tillträde och att ta del av upplysningar och handlingar samt göra undersökningar och provtagningar.

Den föreslagna nya förordningen om gemensamma bestämmelser innehåller i likhet med den nuvarande förordningen om gemensamma bestämmelser regler om hur förvaltningen och kontrollen i medlemsstaterna ska organiseras och

genomföras. I artikel 63 ställs det upp ett antal krav som de behöriga myndigheterna ska uppfylla när det gäller förvaltningen och kontrollen. Medlemsstaterna ska bl.a. säkerställa att det finns förvaltnings- och kontrollsystem för sina program. Av artikel 68 respektive 71 framgår vidare att den förvaltande myndigheten ansvarar för att genomföra förvaltningskontroller medan revisionsmyndigheten ansvarar för att genomföra systemrevisioner, insatsrevisioner och räkenskapsrevisioner. Både förvaltningskontroller och insatsrevisioner ska omfatta kontroller på plats. Det finns således även fortsättningsvis ett behov av kompletterande bestämmelser om tillsyn och kontroll på lagnivå.

Lagen om EU:s förordningar om strukturstöd och om stöd till utveckling av landsbygden kompletterar de EU-förordningar som avser stöd från Eruf, ESF och Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (Ejflu). I samband med att den nya programperioden påbörjas kommer en ny fond för rättvis omställning, FRO, att inrättas inom ramen för sammanhållningspolitiken. Lagen måste därför även komplettera sådana EU-förordningar som avser stöd från FRO. Under den kommande programperioden föreslås vidare ESF+ inrättas genom en sammanslagning av ESF, Sysselsättningsinitiativet för unga, FEAD och EU-programmet EaSI. För att tydliggöra att lagen kompletterar såväl ESF under programperioden 2014–2020 som ESF+ under programperioden 2020–2027 ska hänvisning ske till båda fonderna.

Hur ska hänvisning till EU-rätten ske?

När svensk lag kompletterar EU-förordningar är det av vikt att det tydligt går att utläsa vilka EU-förordningar som lagen kompletterar. Ett alternativ är att direkt i lagtext räkna upp de berörda EU-förordningarna. Ett annat sätt att koppla nationella bestämmelserna till EU-förordningar är att använda en lagstiftningsteknik där regeringen tillkännager vilka EU-förordningar lagen kompletterar, se vidare Att kriminalisera överträdelser av EU-förordningar (SOU 2020:13). En sådan lagstiftningsteknik används bl.a. i livsmedelslagen (2006:804), som kompletterar ett stort antal EU-förordningar.

Området för sammanhållningspolitiken är föränderligt och regleras av en stor mängd EU-förordningar. EU-förordningarna inför nästa programperiod är ännu inte färdigförhandlade och vilka EU-rättsakter som i slutändan kommer att antas är därmed ännu inte klarlagt. Arbetet beräknas inte vara klart förrän under våren 2021. När React-EU-förordningen nu har trätt i kraft innebär detta att EU-förordningarna för den nuvarande programperioden under en övergångsperiod kommer att tillämpas parallellt med de nya EU-förordningarna för den kommande programperioden. Kommissionen har också lagt fram ett förslag till en ny förordning om den gemensamma jordbrukspolitiken (Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om fastställande av regler om stöd för de strategiska planer som medlemsstaterna ska upprätta inom ramen för den gemensamma jordbrukspolitiken och som finansieras av Europeiska garantifonden för jordbruket (EGFJ) och Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (Ejflu) samt om upphävande av Europaparlamentets och

rådets förordning (EU) nr 1305/2013 och Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1307/2013 (COM(2018) 392 final av den 1 juni 2018). Det är ännu inte klart när förordningen om den gemensamma jordbrukspolitiken kan träda i kraft. Till dess kommer EU-förordningarna för den nuvarande programperioden avseende Ejflu att tillämpas parallellt med de nya EU-förordningarna för den kommande programperioden.

Mot bakgrund av det stora antal förordningar som lagen avser att komplettera (i dagsläget ett tiotal) och områdets föränderlighet bedöms det lämpligt att använda sig av en lagstiftningsteknik där regeringen tillkännager vilka EU-förordningar som lagen kompletterar. Samtidigt bör det av tydlighetskäl i lagen finnas en ram där det framgår vilka fonder som lagens bestämmelser ska tillämpas på. Det föreslås därför att det införs en bestämmelse om att lagen kompletterar sådana EU-förordningar som innehåller bestämmelser om stöd från Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Europeiska socialfonden+, Fonden för en rättvis omställning och Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling samt att regeringen i Svensk författningssamling ska tillkännage vilka grundförordningar som avses. Med grundförordningar avses lagstiftningsakter beslutade av Europaparlamentet och rådet.

EU:s förordningar om strukturstöd och stöd till utveckling av landsbygden

I 2 § i lagen om EU:s förordningar om strukturstöd och om stöd till utveckling av landsbygden finns som nämns ovan, en upplysning om att regeringen bestämmer vilka myndigheter som utövar tillsyn och annan kontroll över att reglerna i EU:s förordningar om strukturstöd och om stöd till utvecklingen av landsbygden följs. Uttrycket EU:s förordningar om strukturstöd och om stöd till utveckling av landsbygden föreslås ovan ersättas med en upplysning om att lagen kompletterar sådana EU-förordningar som innehåller bestämmelser om stöd från vissa angivna fonder. Som en följdändring bör därför 2 § ändras så att det i paragrafen anges att tillsyn och annan kontroll över att reglerna i de EU-förordningar som lagen kompletterar följs utövas av den eller de myndigheter som regeringen bestämmer. Med EU-förordningar avses såväl lagstiftningsakter beslutade av Europaparlamentet och rådet som förordningar beslutade av kommissionen.

Ränta

Av 6 § i lagen om EU:s förordningar om strukturstöd och om stöd till utveckling av landsbygden framgår att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att ränta ska betalas på belopp enligt EU:s förordningar om strukturstöd och om stöd till utveckling av landsbygden om mottagaren inte är berättigad till beloppet och detta ska återbetalas. I likhet med den nuvarande förordningen om gemensamma bestämmelser innehåller den föreslagna nya förordningen om gemensamma bestämmelser inte någon reglering avseende ränta på belopp som felaktigt har utbetalts och ska återbetalas.

Bedömningen är därför att det även fortsättningsvis bör finnas möjlighet för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om ränta. Det bör dock förtydligas att ränta ska betalas på stödbelopp som lämnats ur de fonder som anges i 1 § första stycket.

5.2 Ändringar i lagen om överlåtelse av en förvaltningsuppgift till en övervakningskommitté m.m.

Promemorians förslag: Lagen ska upphävas.

Skälen för promemorians förslag: Enligt lagen om överlåtelse av en förvaltningsuppgift till en övervakningskommitté m.m. har regeringen en möjlighet att överlåta förvaltningsuppgifter, inklusive myndighetsutövning, till övervakningskommittéer och organ i enlighet med uppräknade EU-förordningar. De uppräknade förordningarna avser programperioden 2007–2013. Samtliga förordningar, förutom kommissionens förordning (EG) nr 951/2007 av den 9 augusti 2007 om fastställande av tillämpningsbestämmelser för program för gränsöverskridande samarbete som finansieras inom ramen för Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1638/2006, är upphävda.

Lagen tillkom för att möjliggöra för övervakningskommittéer att fullgöra myndighetsutövning. Av de EU-förordningar som lagen hänvisar till framgår att överlåtelse av förvaltningsuppgift, inklusive myndighetsutövning, ska ske till de i lagen uppräknade kommittéerna och organen. Avseende den alljämt gällande förordningen (EG) nr 951/2007 framgår överlåtelsen av förvaltningsuppgifter av artiklarna 11–15. Det krävs dock inte längre att det i lag regleras specifikt om överlåtelse av förvaltningsuppgifter om detta framgår direkt av en EU-förordning. Det finns därmed inte längre skäl att i lag reglera frågan. Lagen bör därmed upphävas.

5.3 Ändringar i lagen om strukturfondspartnerskap

Promemorians förslag: Hänvisningen till EU:s strukturfonder ska ändras till Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden och Europeiska socialfonden+. Hänvisningen till målet investering för tillväxt och sysselsättning ska ändras till investering för sysselsättning och tillväxt.

Skälen för promemorians förslag: Lagen om strukturfondspartnerskap innehåller enbart nationella bestämmelser som inte kompletterar någon EU-förordning.

I den nuvarande förordningen om gemensamma bestämmelser definieras strukturfonder som Eruf och ESF. I den föreslagna nya förordningen om gemensamma bestämmelser definieras dock inte begreppet. Enligt artikel 175 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt avses med strukturfonder utvecklingssektionen vid Europeiska utvecklings- och garantifonden för jordbruket, Europeiska socialfonden och Europeiska regionala

utvecklingsfonden. Utvecklingssektionen vid Europeiska utvecklings- och garantifonden för jordbruket är den fond som idag utgörs av Ejflu. Under den kommande programperioden kan det därmed uppstå otydligheter om vad som avses med begreppet strukturfonder. För att tydliggöra lagens tillämpningsområde bör därför uttrycket EU:s strukturfonder ersättas med Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden och Europeiska socialfonden+. Någon ändring i sak är inte avsedd.

Av artikel 4 i den föreslagna nya förordningen om gemensamma bestämmelser framgår att bl.a. Eruf och ESF+ ska eftersträva målet investering för sysselsättning och tillväxt. I den nuvarande förordningen om gemensamma bestämmelser benämndes det politiska målet för investering för tillväxt och sysselsättning. Uttrycket investering för tillväxt och sysselsättning i lagen om strukturfondspartnerskap bör därför ändras till investering för sysselsättning och tillväxt.

Riksrevisionen har i sin rapport Regionala strukturfondspartnerskap – ger de förutsättningar för en effektiv användning av EU-medel? (RiR 2020:10) granskat systemet med strukturfondspartnerskap. Med anledning av rapporten avser regeringen att utreda alternativ till dagens system. Det finns därmed inte skäl att i dagsläget göra någon ytterligare översyn av lagen.

5.4 Ändringar i lagen om europeiska grupperingar för territoriellt samarbete

<p>Promemorians förslag: Hänvisningen till EG:s strukturfonder ska ändras till Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden och Europeiska socialfonden+.</p>

Skälen för promemorians förslag: Lagen om europeiska grupperingar för territoriellt samarbete kompletterar Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1082/2006 av den 5 juli 2006 om en europeisk gruppering för territoriellt samarbete (EGTS). EU-förordningen föreslås inte ändras eller upphävas med anledning av de EU-förordningar som lagts fram avseende den nya programperioden.

Som redogörs för ovan är begreppet strukturfond inte längre definierat i den föreslagna nya förordningen om gemensamma bestämmelser. Det bör därför i lagen anges att de förvaltningsuppgifter som överläts får inbegripa beslutsfattande i fråga om fördelning av stöd ur Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden och Europeiska socialfonden+. Någon ändring i sak är inte avsedd.

5.5 Ändringar i lagen om lokala aktionsgrupper

<p>Promemorians förslag: Hänvisningen till artikel 34.3 i förordningen om gemensamma bestämmelser ska vara dynamisk.</p>

Skälen för promemorians förslag: I 1 § lagen om lokala aktionsgrupper finns ett bemyndigande som ger regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer rätt att meddela föreskrifter om lokala aktionsgruppers handläggning av ärenden om stöd inom lokalt ledd utveckling enligt artikel 34.3 i den nuvarande förordningen om gemensamma bestämmelser. I programperioden 2014–2020 finansieras lokalt ledd utveckling från de fyra fonderna ESF, Eruf, EHFF och Ejflu. Genom React-EU-förordningen kommer ytterligare medel att ställas till förfogande för bl.a. Eruf och ESF för budgetåtaganden för åren 2021 och 2022. Detta innebär att EU-förordningar avseende den nuvarande programperioden 2014–2020 kommer att fortsätta att tillämpas även efter att den nya programperioden 2021–2027 påbörjats. Det finns därmed skäl att även fortsättningsvis i lagen hänvisa till den nuvarande förordningen om gemensamma bestämmelser efter att den nya programperioden 2021–2027 har påbörjats.

Bemyndigandet i 1 § hänvisar till artikel 34.3 i den ursprungliga lydelsen. Denna s.k. statiska hänvisning innebär att lagen inte kan tillämpas på senare ändringar av den nuvarande förordningen om gemensamma bestämmelser. Artikel 34.3 har emellertid ändrats sedan lagen om lokala aktionsgrupper trädde i kraft. Hänvisningen till artikel 34.3 bör därför i stället vara dynamisk, dvs. avse den vid varje tidpunkt gällande lydelsen av EU-förordningen.

Regeringen har bedömt att stöd till lokalt ledd utveckling genom finansiering av endast Ejflu kan bland annat bidra till en mer effektiv förvaltning än den i nuvarande programperioden. Regeringen har därför inför den kommande programperioden 2021–2027 gett Jordbruksverket i uppdrag att vidta förberedande åtgärder för att möjliggöra stöd från Ejflu till lokalt ledd utveckling (N2019/03104, N2019/02805 och N2018/05749 [delvis]). Eftersom den föreslagna nya förordningen om gemensamma bestämmelser, till skillnad från den nuvarande förordningen om gemensamma bestämmelser, inte reglerar Ejflu finns det inte för närvarande skäl att hänvisa till den föreslagna nya förordningen om gemensamma bestämmelser i lagen om lokala aktionsgrupper. Ejflu avses under den kommande programperioden regleras i den nya förordningen om den gemensamma jordbrukspolitiken (se avsnitt 5.1). Hänvisningen kan behöva ses över så snart som den nya EU-förordningen har slutförhandlats och antagits.

6. Ikraftträdandebestämmelser

<p>Promemorians förslag: De lagändringar som föreslås i denna promemoria ska träda i kraft den 1 december 2021.</p>
--

Skälen för promemorians förslag: Det pågår fortfarande förhandlingar om kommissionens förslag till EU-förordningar för sammanhållningspolitiken. EU-förordningarna beräknas vara slutförhandlade under våren 2021 och målsättningen är att den nya programperioden 2021–2027 ska inledas under våren. Sveriges programförslag kommer i samband med detta att lämnas in till Europeiska kommissionen. Först efter att inlämnade program har godkänts kan

programarbetet för fonderna påbörjas. Lagstiftningen bör då finnas på plats. Lagändringarna bör därför träda i kraft den 1 december 2021.

7. Konsekvensanalys

Förslaget till ändring i lagen om EU:s förordningar om strukturstöd och om stöd till utveckling av landsbygden innebär att regeringen i Svensk författningssamling ska tillkännage vilka EU-förordningar som lagen avser att komplettera istället för den mer beskrivande hänvisningen till EU:s fonder om strukturstöd och om stöd till utveckling av landsbygden. En hänvisning till en ny fond om en rättvis omställning läggs till och för att tydliggöra att lagen kompletterar såväl ESF som ESF+ kommer hänvisning också ske till båda dessa fonder. De materiella bestämmelserna i den övriga lagstiftningen är i stort de samma som hittills. Begreppet strukturfonder kommer genomgående att bytas ut till hänvisningar till de berörda fonderna. Vidare föreslås att lagen om överlåtelse av en förvaltningsuppgift till en övervakningskommitté m.m. upphävs. Ändringarna i promemorians förslag medför inga kostnads- eller andra finansiella konsekvenser för det allmänna, enskilda eller för miljön och människors hälsa. En tydlig hänvisning till gällande EU-rätt bör förenkla och öka regelefterlevnaden. Förhandling i rådet pågår dock om samtliga EU-förordningsförslag vilket kan påverka konsekvenserna framöver.

8. Författningskommentar

8.1 Förslag till lag om ändring i lagen om EU:s förordningar om strukturstöd och om stöd till utveckling av landsbygden

1 §

I bestämmelsen ges en hänvisning till de EU:s förordningar som lagen avser att komplettera. Genom ändringen i *första stycket* ersätts hänvisningen till EU:s strukturstöd och stöd till utveckling av landsbygden med en upplysning om att lagen kompletterar sådana EU-förordningar som innehåller bestämmelser om stöd från Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Europeiska socialfonden+, Fonden för en rättvis omställning, och Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling. Genom ändringen i *andra stycket* ersätts de tidigare uppräknade fonderna med en upplysning om att regeringen i Svensk författningssamling ska tillkännage vilka grundförordningar som avses. Med ”grundförordningar” avses lagstiftningsakter beslutade av Europaparlamentet och rådet. Annan EU-lagstiftning, som meddelas med stöd av grundförordningarna, tillkännages inte av regeringen, men kompletteras av lagen.

2 §

I bestämmelsen anges att regeringen bestämmer vilken eller vilka myndigheter som utövar tillsyn och kontroll. Paragrafen ändras språkligt genom att uttrycket reglerna i EU:s förordningar om strukturstöd och om stöd till utvecklingen av

landsbygden ändras till de EU-förordningar som lagen kompletterar. Vilka EU-förordningar som avses framgår av 1 §.

6 §

Genom bestämmelsen får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter om ränta på belopp som ska återbetalas. Paragrafen förtydligas genom att det anges att ränta ska betalas på stödbelopp som lämnats ur de fonder som anges i 1 § första stycket.

Ikraftträdandebestämmelse

Ändringarna i lagen träder i kraft den 1 december 2021.

8.2 Förslag till lag om ändring i lagen om strukturfondspartnerskap

1 §

Ändringen innebär att i bestämmelsens *första stycke* ersätts uttrycket EU:s strukturfonder med Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden och Europeiska socialfonden+. Ändringen föranleds av att begreppet strukturfond inte längre definieras i förslaget till de nya EU-förordningarna för den kommande programperioden. Eftersom Europeiska socialfonden under den kommande programperioden byter namn till Europeiska socialfonden+ anges båda fonderna. Genom ändringen i *tredje stycket* ersätts uttrycket investering för tillväxt och sysselsättning med investering för sysselsättning och tillväxt. Någon ändring i sak är inte avsedd.

Ikraftträdandebestämmelse

Ändringarna i lagen träder i kraft den 1 december 2021.

8.3 Förslag till lag om ändring i lagen om europeiska grupperingar för territoriellt samarbete

3 §

Ändringen innebär att uttrycket EU:s strukturfonder ersätts av Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden och Europeiska socialfonden+. Ändringen föranleds av att begreppet strukturfond inte längre definieras i förslaget till de nya EU-förordningarna för den kommande programperioden. Eftersom Europeiska socialfonden under den kommande programperioden byter namn till Europeiska socialfonden+ anges båda fonderna. Någon ändring i sak är inte avsedd.

Ikraftträdandebestämmelse

Ändringarna i lagen träder i kraft den 1 december 2021.

8.4 Förslag till lag om ändring i lagen om lokala aktionsgrupper

1 §

Hänvisningen till artikel 34.3 i den gällande förordningen (EU) 1303/2013 om gemensamma bestämmelser ändras från s.k. statisk hänvisning till s.k. dynamisk hänvisning.

Ikraftträdandebestämmelse

Ändringarna i lagen träder i kraft den 1 december 2021.

17

Information

Slutredovisade projekt 2020

Slutredovisade projekt 2020

Lena Kihl, Mirela Redzic, Emanuel Raptis

2021-01-12

Innehåll

Förord.....	4
Sammanfattning	5
1. Näringsliv och entreprenörskap.....	7
1.1 Framsteg	7
1.2 Socialt företagande i Örebro län.....	8
1.3 Mellanregionalt projekt artilleriutbildning (MERPA).....	11
2. Innovationskraft och specialisering.....	12
2.1 Förstudie regional testbädd – välfärdsteknologi inom området vård och omsorg	12
2.2 SPETS 1.....	13
2.3 Samverkansplattform Gruvindustri Bergslagen.....	15
2.4 MIND – Matrix for Industrial Network Development.....	16
3. Konsumtion och försörjning.....	18
3.1 Förstudie kooperativa energilösningar	18
4. Bostadsförsörjning och attraktiva miljöer.....	20
4.1 Tobins Q.....	20
5. Transporter och Infrastruktur.....	22
5.1 Hållbart resande i Örebroregionen	22
5.2 Anropsstyrd närtrafik – test av ny modell.....	24
5.3 Smart Log	26
5.4 Vägval 2030.....	28
6. Upplevelser och evenemang.....	31
6.1 Det stora operalyftet	31

Förord

Syftet med Region Örebro läns projektverksamhet inom området regional tillväxt (anslaget 1:1), är att uppnå målen för den regionala utvecklingspolitiken. Region Örebro län ska följa upp att medel utnyttjas för avsett ändamål och i överensstämmelse med föreskrivna villkor.

En uppföljning av avslutade projekt genomförs löpande och sammanställs varje år. Av uppföljningen framgår vilka resultat projekten uppnått när de avslutas i relation till dess syften. Denna redovisning är en sammanställning av projekt som har slutredovisats under 2020.

Under 2020 har enheten för projektstöd tillsammans med analytiker utvecklat nya interna riktlinjer för arbetet med projektfinansiering, vilket även föranlett ett nytt arbetssätt för uppföljning av projekt. En nyhet är att uppföljnings- och avslutsmöten genomförs med projekt, som inte är en förstudie och som har en projektperiod som löper längre än ett år, efter halva projektperioden respektive i slutskedet av projektet. Det primära syftet med dessa möten är att föra dialog och främja ett lärande kring projektens måluppfyllelse, genomförande, hållbarhet och långsiktighet. Det nya arbetssättet implementerades under hösten och hälften av projekten som redovisas i denna rapport har berörts – den nya strukturen markeras med rubriken ”*Regional utvecklings analys av projektet*”. Arbetssättet implementeras för de relevanta projekten som slutredovisas från 2021 och framåt.

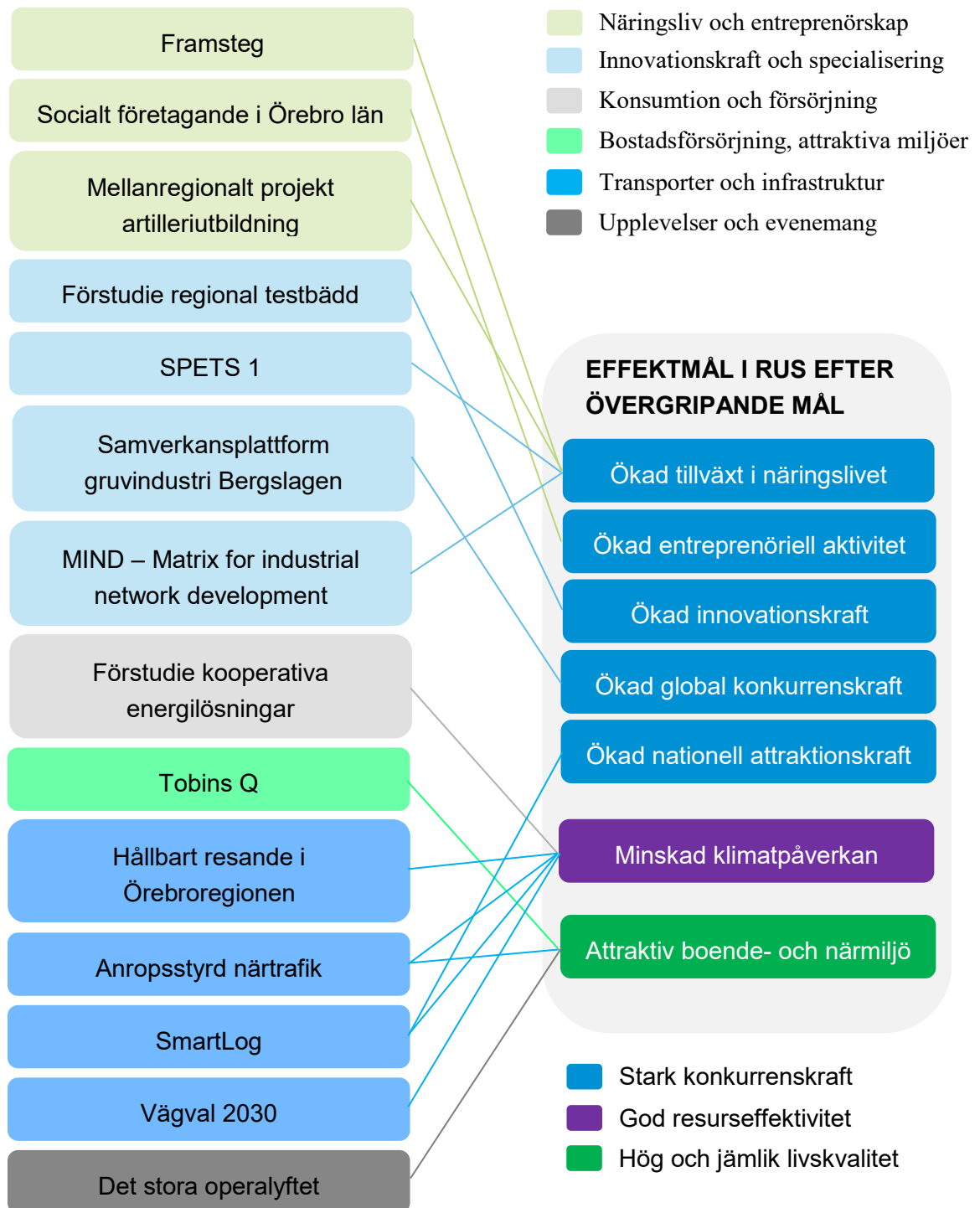
Januari 2021

Petter Arneback
Regional utvecklingsdirektör

Sammanfattning

Under 2020 har 14 projekt med 1:1 finansiering slutrapporterats och slutredovisas i den här rapporten. I samband med beslut om finansiering kopplas projekten till de prioriterade områdena i den regionala utvecklingsstrategin (RUS) och mot dess relevanta effektmål.

PROJEKT MED 1:1 FINANSIERING EFTER PRIORITERADE OMRÅDEN

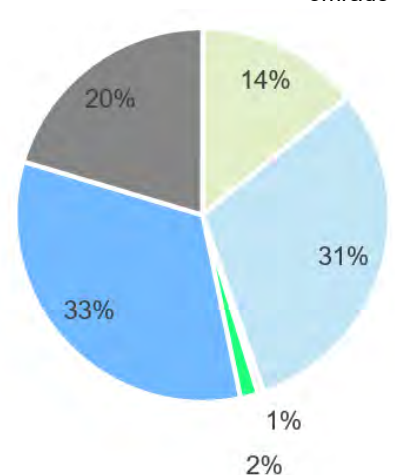
Sex av de tio prioriterade områdena i RUS berördes av projekt som slutrapporterades under 2020. Projekten bidrog till effektmål inom samtliga tre övergripande mål i RUS. Inom det övergripande målet *stark konkurrenskraft* berördes fem effektmål av åtta projekt, medan fem projekt berörde ett effektmål inom det övergripande målet *god resurseffektivitet*, och tre projekt berörde ett effektmål inom det övergripande målet *hög och jämlik livskvalitet*. En övervikt av projekt i förhållande till det övergripande målet *stark konkurrenskraft* förväntas eftersom en majoritet av projekt som medfinansieras av 1:1 medel inom ramen för regionalfonden (ERUF) ryms inom detta övergripande mål.

Prioriterat område	Antal projekt	Beviljat belopp (kr)	Utbetalt belopp (kr)
Näringsliv och entreprenörskap	3	1 941 485	1 941 485
Innovationskraft och specialisering	4	4 389 564	4 201 649
Konsumtion och försörjning	1	73 106	68 997
Bostadsförsörjning och attraktiva miljöer	1	311 525	211 115
Transporter och infrastruktur	4	4 836 765	4 516 434
Upplevelser och evenemang	1	2 800 000	2 800 000
Totalt	14	14 352 445	13 739 680

Totalt utbetalades 13,7 miljoner kronor av 1:1 medel fördelat på de 14 aktuella projekten. De prioriterade områdena *innovationskraft och specialisering* och *transporter och infrastruktur* mottog finansiering för 4 projekt vardera, vilket motsvarade drygt två tredjedelar av det totala beloppet som utbetalades. Ett projekt inom det prioriterade området *upplevelser och engagemang* mottog 20 procent av utbetalt belopp. Medan resterande fem projekt fördelades över tre prioriterade områden och mottog 17 procent av de utbetalade medlen.

Nedan redovisas uppföljningen av de 14 projekten kortfattat under rubriker för de prioriterade områdena. En mer utförlig redovisning ges i respektive projekts slutrapport. Projekten har följts upp kontinuerligt under projektperioden genom lägesrapporter och slutrapporter med fokus på projektens resultat, genomförande, hållbarhet och långsiktighet.

Fördelning (%) av medel per prioriterat område

- Näringsliv och entreprenörskap
- Innovationskraft och specialisering
- Konsumtion och försörjning
- Bostadsförsörjning och attraktiva miljöer
- Transporter och infrastruktur
- Uplevelser och evenemang

1. Näringsliv och entreprenörskap

Projekt	Projektägare	Projektperiod	Beviljat belopp (kr)	Utbetalt belopp (kr)
Framsteg	Coompanion Östergötland	2016-08-01 – 2019-11-30	1 000 000	1 000 000
Socialt företagande i Örebro län	Region Örebro län	2019-02-01 – 2020-10-31	741 485	741 485
Mellanregionalt projekt artilleriutbildning	Karlskoga kommun	2019-10-01 – 2019-12-31	200 000	200 000
Totalt			1 941 485	1 941 485

1.1 Framsteg

Sammanfattande projektbeskrivning

Projektet ska utveckla det sociala entreprenörskapet i deltagande län (Örebro, Västmanland och Östergötland) bland annat genom att skapa en stödstruktur för företag som försöker kommersialisera sociala innovationer.

Övergripande mål

Projektet syftar till att utveckla det sociala entreprenörskapet i deltagande län. Fler och växande sociala företag, samhällsentreprenörer och företag med samhällliga ändamål.

Projektmål

Projekt FRAMSTEG ska genom att skapa en stödstruktur för företag som försöker kommersialisera sociala innovationer leda till en ny organisering av befintliga aktörer i deltagande län.

Resultat

Stödstrukturer finns framtagna, bland annat i form av Barter, Basar, finansieringsguiden (innehåller flera potentiella finansieringsmöjligheter under alla utvecklingsfaser) och Mikrofonden. Östergötland, Västmanland och Örebro län arbetar fram olika typer av stödstrukturer eftersom förutsättningarna och behoven i länen ser olika ut. Projektet har genomfört seminarier och haft diskussioner kring finansieringslösningar med bland annat Almi. Detta har lett till en ökad förståelse för varandras verksamheter och en ökad samverkan.

I projektet har man aktivt arbetat med att få med kvinnor och visa på möjligheter till företagande. Flera av de deltagande företagen är arbetsintegrerade sociala företag som arbetar med att skapa arbete åt personer som inte ges en möjlighet på den ordinarie

arbetsmarknaden. Projektets rådgivning och affärsutveckling till de sociala företagen är inkluderande och tillgängliga för personer med olika funktionshinder. Projektet har även gett rådgivning till språksvaga grupper. Inom projektet har det funnits tillgång till olika språkkunskaper, såsom engelska, spanska, franska, portugisiska, tyska och arabiska (för eventuella behov vid rådgivning).

I all kommunikation med projektdeltagare och andra aktörer lyfts det hållbara och demokratiska företagandets fördelar fram. Projektet har arbetat för att mötesplatser/seminarier har varit anpassade för personer med funktionsvariationer (allt vad gäller exempelvis utrustning, hiss, ljud, med mera).

Långsiktighet

Implementering avser de tillvägagångssätt som används för att införa nya metoder i en ordinarie verksamhet och som säkerställer att metoderna används så som det var avsett, och med varaktighet. Implementering innefattar även hur metoderna och förhållningssättet ska leva vidare även efter projektets avslut.

I varje län kommer Coompanion tillsammans med ett antal företag driva Barter vidare, och kommer att söka finansiering för att utveckla Barter till att bli självfinansierat.

Vad gäller Mikrofonden så har Örebro och Västmanland gått samman till Mikrofonden Mälardalen.

Finansieringsguiden kommer också att leva vidare. Denna kommer att uppdateras vartefter och användas i olika sammanhang, såsom rådgivning och utbildning av sociala företag och entreprenörer.

Gällande Basar (i Västmanland och Örebro) har regionerna för avsikt att det ska bli verklighet. Som länen byggde upp konceptet är de dock i beroende av övrig stödstruktur, som exempelvis Arbetsförmedlingen (som i dagsläget är svårt att samverka med). Konceptet är dock utarbetat och går att applicera, bara övriga stödstrukturer är intresserade och möjliga att involvera.

1.2 Socialt företagande i Örebro län

Sammanfattande projektbeskrivning

Projektets ska synliggöra socialt företagande och socialt entreprenörskap som utvecklingskraft i det regionala utvecklings- och tillväxtarbetet. Detta ska ske genom en statistisk undersökning för att öka tillgången till kunskap om utbredning och omfattning av de sociala företagen i Örebro län, att genom en praktisk tillämpning av metoder och modeller öka kunskapen om de sociala företagens samhällsnytta i Örebro

län, samt att genom ökad och förstärkt samordning öka de sociala företagens samverkan med varandra, med det privata näringslivet och med offentlig verksamhet i Örebro län. Projektet kommer genomföras i samverkan med Coompanion.

Övergripande mål

Stärkta förutsättningar för sociala företag att verka och växa i länet.
En ökad samverkan mellan sociala företagen och Region Örebro län.
Ett växande antal sociala företag i Örebro län.

Projekt mål

Ökad kunskap om utbredning, omfattning och samhällsnyttan av de sociala företagen i Örebro län

Regional utvecklings analys av projektet

Mål och delmål i projektet

Projektmålet bedöms ha uppnåtts till största del avseende att placera frågorna kring socialt företagande i tillväxtnämnden, frågorna har också bakats in i de olika handlingsplanerna för RUS. Kommuner och organisationer i länet tycker också det är bra att regionen tar ansvar för frågan. Vidare märks en ökad kunskap och ett ökat intresse både inom civilsamhället och bland rådgivningsorganisationerna.

Projektet har haft tre olika spår som kompletterat varandra på ett bra sätt. Den nationella strategin för socialt företagande har varit en förutsättning i projektets arbete. Detta har skapat viss problematik som projektet har fått förhålla sig till, exempelvis kring en definition av vad som är ett socialt företag. Lärdomarna kring den nationella strategin är att det är bra att den finns men att den i vissa avseenden är ganska kortfattad och inte konkret. Projektet har genomfört en egen kartläggning vilket kompletterat den nationella kartläggningen och gett goda insikter om hur de sociala företagen i länet uppfattar sig själva i relation till den nationella definitionen, och inom vilka hållbarhetsaspekter de är verksamma.

Ett delmål var att sammanställa en förteckning av metoder för värdering av samhällsnytta. Projektet har tagit fram en förteckning över ett antal metoder som företagen kan använda sig av. Flera av de metoderna projektet identifierat är dock relativt komplexa. Projektet har därför tagit fram en självskattningsmodell för att enklare kunna värdera samhällsnytta mer generellt och exempelvis i samband med upphandling.

Projektet har dock inte nått hela vägen avseende delmålet att föreslå en utvecklad stöd- och rådgivningsstruktur för socialt företagande i länet. Det är generellt en utmaning att få ordinarie stödfunktioner att acceptera sociala företag och

innovationer. Det finns också en brist på samordning kring dessa frågor inom vår egen organisation, resurser behöver omfördelas. Trots dessa brister är det bra att bygga vidare på befintliga strukturer i den mån det går.

Genomförande

Projektarbetet har överlag fungerat bra och flera resultat har uppmärksammats och spridits till andra organisationer och regioner, exempelvis genom lärprojekt med Tillväxtverket. Styrgruppen i projektet har också haft en bred representation från olika sektorer vilket bidragit till ökat nätverkande i frågan även efter projektets avslut.

Projektet drabbades tidigt av en långtidssjukskrivning och i senare skede också av Coronapandemin vilket innebar att vissa planerade aktiviteter antingen genomfördes med alternativa tillvägagångssätt, i reducerad form, eller i vissa fall helt uteblev. Bedömningen är dock att projektet anpassades väl utifrån dessa nya förutsättningar.

Generellt sett så bedrivs mycket arbete inom socialt företagande framgångsrikt i projektform, dock behöver frågan samordnas bättre på nationell nivå. En av utmaningarna är att det finns ett stort intresse i frågan från nationellt håll, vilket följaktligen innebär att det är många nationella aktörer som vill genomföra aktiviteter i länet. Detta skapar en viss oreda då det redan krockar med befintliga aktiviteter och lokala aktörer vilket kan skapa motsättningar och målkonflikter.

Långsiktighet

Projektet har föreslagit nämnden för regional tillväxt att gå vidare med projektets väsentliga resultat att; 1) genomföra en regelbundet återkommande regional enkätundersökning om sociala företag; 2) att projektets självskattningsmodell för samhällsnytta vidareutvecklas i samarbete med sociala företag och upphandlare inom Region Örebro län; och 3) att självskattningsmodellen prövas i kommande offentliga upphandlingar från Region Örebro län, samt fortsatta regionala samordningsträffar för sociala företagare.

Eftersom socialt företagande är invävt i den regionala utvecklingsstrategin och i flertalet handlingsplaner befinner sig nu frågorna på den politiska och verksamhetsmässiga dagordningen. Detta innebär att aktiviteter är inplanerade i den ordinarie planerings- och uppföljningsprocessen. Projektet kan därför anses ha bidragit positivt till RUSens effektmål om ökad entreprenöriell aktivitet.

1.3 Mellanregionalt projekt artilleriutbildning (MERPA)

Sammanfattande projektbeskrivning

Projektet ska utreda förutsättningarna och verka för en försvarsetablering med artilleriutbildning i Karlskoga och Kristinehamn.

Övergripande mål

Målet är att förstudien ska resultera i en försvarsetablering med artilleriutbildning i Kristinehamn och Karlskoga. Detta kommer medföra arbetstillfällen och positiva ekonomiska effekter för båda regionernas näringsliv och befolkning.

Projektmål

En förstudie som visar på att en lokalisering av en artilleriutbildning är gynnsam för alla inblandade, då det redan idag finns ändamålsenlig infrastruktur, skjutfält, en stor samlad kompetens och företagande inom området. Förstudien ska innehålla en prioriteringslista på lagda förslag samt en tidplan.

Resultat

Projektmålet är uppfyllt så till vida att regeringens förslag är en etablering av ett regemente med två till tre artilleribataljoner för bland annat brigaderna i södra Sverige. Dock skall detta beslutas av riksdagen under hösten 2020. Därför fortsätter arbetet.

Modern Försvarsutbildning riktas såväl till kvinnor som till män. Traditionellt har så inte varit fallet, en utvecklad utbildning torde vara väl så viktig för både män och kvinnor. Samtliga kommunikationsfrågor har därför beaktat såväl jämställdhetsperspektivet som andra hållbarhetsperspektiv. Utgångspunkten för hela etableringsprojektet har varit maximalt (smart) nyttjande av befintliga resurser (infrastruktur m.m.) vilket är en fördel ur hållbarhetsperspektiv.

Långsiktighet

Vid ett positivt beslut behöver kommunerna mobilisera ytterligare resurser, och dessutom kommer säkerligen gemensamma arbetsgrupper (kommunerna, Försvarsmakten, företag) att föra arbetet vidare. En etablering av Försvarsmakten i form av Artilleriutbildningsenhet i Kristinehamn/Villingsberg kommer att ha stor positiv påverkan på såväl företag som kommunal verksamhet.

2. Innovationskraft och specialisering

Projekt	Projektägare	Projekt-period	Beviljat belopp (kr)	Utbetalt belopp (kr)
Förstudie regional testbädd – välfärdsteknologi inom området vård och omsorg	Region Örebro län	2019-09-01 – 2020-02-28	308 070	298 703
SPETS 1	Inkubera	2017-09-01 – 2019-11-30	3 449 494	3 449 494
Samverkansplattform gruvindustri Bergslagen	Alfred Nobel Science Park	2019-04-01 – 2020-04-30	200 000	108 207
MIND – Matrix for Industrial Network Development	Alfred Nobel Science Park	2019-11-20 – 2020-05-30	432 000	345 245
Totalt			4 389 564	4 201 649

2.1 Förstudie regional testbädd – välfärdsteknologi inom området vård och omsorg

Sammanfattande projektbeskrivning

Förstudien syftar till att utreda förutsättningarna för en testbädd i samverkan mellan kommunerna i Örebro län inom området socialtjänst och kommunal hälso- och sjukvård. Socialtjänsten är i behov av att på ett effektivt och kvalitativt sätt digitalisera sina verksamheter. Att delta i en testbädd inom området välfärdsteknologi är en viktig del av detta. För att utveckla en gemensam testbädd krävs en behovsanalys, kartläggning av förutsättningar och en struktur för organisation och uppstart.

Övergripande mål

Att möta den demografiska utmaningen med hjälp av ny välfärdsteknik samt att stimulera innovationer och därmed tillväxt i Örebro län.

En gemensam testbädd i Örebro län för utveckling av välfärdsteknologi som gynnar individen, samhället och näringslivet i Örebro län.

Projekt mål

Ett förslag på struktur, finansiering och organisation för en gemensam testbädd i Örebro län för utveckling av välfärdsteknologi som gynnar individen, samhället och näringslivet i Örebro län.

Resultat

Projektet har tagit fram rapporter som beskriver dels kommunernas intresse och förutsättningar att ingå i en regional testbädd, dels struktur, finansiering och organisation för en regional testbädd.

Genusaspekterna har beaktats vid utformning av underlag till projektet. Både män och kvinnor har deltagit i samtliga aktiviteter. Vårdsektorn är idag kvinnodominerad och enligt SCB (2016) är 80 procent av de verksamma i sektorn kvinnor, medan arbetet med att utveckla/välja/införa välfärdsteknologi idag genomförs av IT-specialister inom den mansdominerade IT-branschen. Det finns således en risk att väsentliga problem inte uppmärksammas och att kvinnliga användare inte kommer till tals i mötet mellan den mansdominerade IT-kulturen och den kvinnodominerande vårdkulturen. Genus har också inverkan på acceptans och viljan att använda välfärdsteknologi. Forskning visar att män i större utsträckning än kvinnor accepterar nya tekniska lösningar baserat på deras erfarenheter och attityder till tekniken, medan kvinnor å andra sidan påverkas starkare av subjektiva normer.

Långsiktighet

Efter projektperioden kommer arbetet med att starta upp en regional testbädd fortsätta utifrån de resultat och förslag som presteras i SWECOs rapporter. En första workshop planerades med representanter från Välfärd och folkhälsa, Alfred Nobel Science Park och Näringslivsutveckling på Regional utveckling för vidare planering.

2.2 SPETS 1

Sammanfattande projektbeskrivning

Projektet ska resultera i ett inkubatorstöd som kan fånga in de vassaste affärssatsningarna inom regionens nya innovationsstrategiska prioriteringsområden.

Övergripande mål

Fler framgångsrika innovativa tillväxtbolag inom regionens nya innovationsstrategiska prioriteringsområden.

Bidra till ett effektivare regionalt innovationssystem på operativ nivå inom regionens innovationsstrategiska prioriteringsområde.

Projekt mål

Ett specialiserat inkubatorstöd som kan fånga in de vassaste affärssatsningarna inom regionens nya innovationsstrategiska prioriteringsområden.

Regional utvecklings analys av projektet

Mål och delmål i projektet

Projektet gör själv bedömningen att projektmålet är uppfyllt, då det finns en modell för inkubatorstöd framtagen. Vidare redovisar projektet att de flesta av utfallsmålen är uppfyllda, dvs. de som är kopplade till hur många företag som nåtts av insatserna i de olika aktivitetsområdena. Det som däremot inte nåtts är målet att nå 20 storbolag, där endast fem samarbetsavtal har tecknats.

I beslutet om finansiering framgår att projektet aktivt ska arbeta med jämställdhet som skulle kunna bidra till en större andel företag som leds av kvinnor. Enligt projektet har det varit ett aktivt arbete för att hitta och locka case och affärssatsningar med kvinnor, men det framgår inte vilket resultat eller effekter det arbetet lett till.

Den framtagna modellen är inte specificerad för de innovationsstrategiska satsningarna, utan är en uppdaterad arbetsprocess för hur Inkubera arbetar med innovation generellt. Den stora skillnaden i arbetssätt sedan tidigare är att projektet har testat och validerat nya metoder och verktyg, samt fokuserat på affärsmodellen, kundsegment.

Ovanstående visar att det finns en framtagen modell, som togs fram sent i projektet och redovisades först i slutredovisningen, men som inte är specificerad för de innovationsstrategiska satsningarna. Det går inte att säga hur den fungerar, eftersom det inte framgår hur det stöd som företagen fått tas omhand av företagen och resulterar i fler framgångsrika innovativa tillväxtbolag inom regionens nya innovationsstrategiska områden. Därför är det svårt att bedöma i vilken mån projektet bidragit till den Regionala utvecklingsstrategins mål.

Genomförande

Det som fungerat bra i projektet är att responsen från företagen bedöms ha varit bra. Det har också ansetts som positivt att projektet jobbat lite friare med coaching, kompetens i affärsmodelleringen, samt att nya företag har förstått kraften i stödsystemet.

En lärdom är att såväl kontaktperson från Inkubera som affärscoach behöver ha både uppdaterad och skarp affärserfarenhet och nyfikenhet att förstå bolagen och deras behov och kunna inspirera till innovationsutveckling och tillväxt.

Det som fungerat mindre bra är att det varit svårt att nå storbolagen. Det har varit svårt att både få kontakt och vidare samarbete. Orsaker till det kan vara att det inte är ett erbjudande som de har behov av, erbjudandet kan vara felformulerat, men det kan också vara så att det saknas kunskap om innovationsutveckling i storföretagen och att det de gör inom FoU och innovationsområdet är väldigt internt fokuserat.

Även uppstarten av projektet var svår, det tog tid att komma igång. Det finns interna orsaker till det, men också att beslut med en tidigare projektstart togs. Projektstarten kunde ha förskjutits. Projektet skulle också ha kunnat starta upp på annat sätt genom att jobbat med rekrytering av coacher och bolag innan projektstart.

Under projektet har det förts diskussioner kring vilka kostnader som godkänts, där regionens ståndpunkt har varit att godkänna kostnader som relaterar till generell affärsutveckling hos företagen, men inte kostnader som anses vara direkt stöd till enskilda företag. Projektet menar att det handlar om gränsen mellan direkt företagsstöd och att testa nytt, där projektets bedömning är att regionen tolkar regelverket för snävt.

Samarbetet med innovationssystemets aktörer bedöms vara god och har förbättrats under projektet, framförallt med Almi som Inkubera haft flera gemensamma case och diskussioner med.

Långsiktighet

Implementeringen av den uppdaterade arbetsmetoden är inte färdig inom projektperioden, men planeras att pågå under första halvan av 2020. Det har även påbörjats en digitalisering av arbetssätt och processhantering. Inkubera kommer dock inte kunna ge lika mycket stöd till företag framöver på grund av att det saknas medel till det.

2.3 Samverkansplattform Gruvindustri Bergslagen

Övergripande mål

Stärkta förutsättningarna för hela gruv- och mineralindustrin i Bergslagen och Sverige genom:

- Mer forsknings och innovationsprojekt i regionen
- Gemensamma satsningar på kompetens
- Ökat kunskapsutbyte mellan Universitet och företag
- Öka möjligheterna att starta nya företag med koppling till teknikskiftet

Projekt mål

En stark samverkansplattform för gruvindustrin i Bergslagen.

Regional utvecklings analys av projektet

Mål och delmål i projektet

Projektmålet är att det vid projektets slut ska finnas *En stark samverkansplattform för gruvindustrin i Bergslagen*. Det framgår av slutrapporten att det finns ett bra

samarbete mellan akademi och företagen Epiroc och Zinkgruvan och att även Boliden nu är med i styrgruppen. Det som däremot inte har utvecklats är samverkan med SME-företag samt samverkan över länsgränsen.

De horisontella kriterierna har lyfts fram i diskussioner och möten, men det saknas närmare redogörelse för hur detta ska omvandlas till handling.

Det framgår inte hur projektets aktiviteter bidragit till måluppfyllelsen och det saknas en närmare beskrivning av samverkansplattformen. Det är därmed svårt att göra en bedömning av i vilken grad en samverkansplattform finns och fungerar.

Genomförande

Det som fungerat över förväntan i projektet är att universitetet blivit mer intresserat än förväntat. Det som fungerat mindre bra är det delvis saknats personal som arbetat i projektet. Tanken var att det skulle rekryterats externt, vilket inte gjordes. En lärdom är att tiden mellan beslut om finansiering och uppstart bör vara längre när en projektledare ska rekryteras. Därtill blev den interna projektledaren sjuk under en längre tid och ingen drev projektet under tiden.

En positiv utveckling som inte var planerad är att Örebro Universitet diskuterar samverkan med Luleå Universitet.

Långsiktighet

Ambitionen är att driva arbetet vidare och att Örebro Universitet ska anställa en person under en begränsad period som arbetar med frågan. Det krävs dock extern finansiering för det och finansiering är sökt från Vinnova.

2.4 MIND – Matrix for Industrial Network Development

Projektets övergripande mål

Högre tillväxt och omställningsförmåga i regionens industribolag

Projekt mål

Förstudien ska ta fram en matris samt en roadmap för industriell utveckling samt ett förslag för ett eventuellt fortsatt regionalt arbete med en regional industriell utvecklingshubb.

Primär målgrupp är tillverkande industrier i regionen. Sekundär målgrupp är akademi och näringslivsutvecklande organisationer.

Resultat

Projektmålet är uppfyllt genom en nulägesanalys av regionens företag. Utifrån data har en roadmap tagits fram med förslag på industriell utveckling i regionen.

Projektet har arbetat aktivt för att få en så bred fördelning i arbetsgrupp och styrgrupp. I företagen blir det dock en stor tyngdpunkt på män eftersom de ofta finns i ledande befattningar i industrin, vilket har varit målgruppen i projektet.

Jämställdhetsaspekten har inte varit i fokus i förstudien, utan kommer att ha en större roll i ett eventuellt genomförandeprojekt kring en regional industriutvecklingshubb.

Långsiktighet

Det förs diskussioner om att bilda en industrihubb i regionen men det är inte klart under vilka former och hur det arbetet ska se ut. Ambitionen från flera aktörer är att etablera en industrihubb under nästa år (2021).

3. Konsumtion och försörjning

Projekt	Projektägare	Projekt-period	Beviljat belopp (kr)	Utbetalt belopp (kr)
Förstudie kooperativa energilösningar	Coompanion Örebro län	2019-09-01 – 2019-12-31	73 106	68 997
Totalt			73 106	68 997

3.1 Förstudie kooperativa energilösningar

Sammanfattande projektbeskrivning

Samverkansprojekt mellan Coompanion Örebro, Uppsala, Västmanland, Östergötland och Sörmland. Förstudien syftar till att kartlägga förutsättningarna för en utbyggnad av andelsägda kooperativa energilösningar med särskild inriktning solenergi (solceller).

Övergripande mål

Produktionsökning av förnyelsebar energi

Projektmål

Ökad kunskap om hinder och utmaningar för utbyggnad av andelsägda solcellsanläggningar

Projektet ska resultera i en slutrapport som innehåller:

- Möjliga affärsmodeller
- Finansieringslösningar
- Digitalisering för effektivisering
- Behov av regelförändringar
- Vilka intressenter finns? (t.ex. Företagarna, LRF, Villaägarna, Bygdegårdar etc.)

Resultat

Förstudien har genomförts enligt plan och har resulterat i en gedigen slutrapport med förslag till genomförandeprojekt. Slutrapporten redogör för de olika specifika frågorna som ingår i projektmålet.

Projektet har lagt fokus på vad som behöver göras och hur man kan arbeta för ökad jämställdhet i andelsägda solenergianläggningar genom ett genomförandeprojekt samt inom den kommande projektorganisationen. Inför ett genomförandeprojekt måste man (1) kunna engagera och attrahera kvinnor till ökat deltagande vid aktiviteter rörande energi, och (2) strukturellt kunna påverka för organisering av energilösningar med målsättning att öka jämställdhet. Området Jämställdhet har fått ett eget ”mål”

under arbetet med förstudien och det finns ett avsnitt i slutrapporten direkt kopplat till detta.

Finns det idag något engagemang i denna fråga bland unga och utrikes födda generellt? Vad ska till för att människor som idag t.ex. bor i hyresrätt utan tak eller mark att bygga på, ges möjlighet att medverka genom att köpa andelar i solcellsanläggningar med rimlig avkastning på sin investering? Under förstudien har man fått inspel från intervjuade att regeländringar som gör det lönsamt även för den som producerar el genom anläggning på annan plats än där elen konsumeras främst bör ses utifrån ett rättviseperspektiv.

Långsiktighet

Om medel finns att söka inom ERUF kommer detta ske under 2020. Resultatet av förstudien kommer ligga till grund för en ansökan och utgå ifrån att det finns idag inga egentliga hinder för att etablera andelsägda solcellsanläggningar. Då handlar det om att i ett genomförandeprojekt mobilisera, informera och utbilda för en ökad etablering. Det finns idag vissa hinder som går att påverka. Då behöver ett genomförandeprojekt (och förarbetet för ett sådant) innehålla åtgärder för att undanröja hinder. Därefter samma som under punkt 1. Förstudien har även utifrån omvärldsanalys särskilt lyft fram området jämställdhet då uppenbara brister, men även möjligheter, har noterats inom branschen inom detta område.

4. Bostadsförsörjning och attraktiva miljöer

Projekt	Projektägare	Projekt-period	Beviljat belopp (kr)	Utbetalt belopp (kr)
Tobins Q	Region Örebro län	2019-05-01 – 2019-12-31	311 525	211 115
Totalt			311 525	211 115

4.1 Tobins Q

Sammanfattande projektbeskrivning

Tobins Q är ett mått som beskriver huruvida bostadsmarknaden i ett område eller en ort är i balans eller inte. Det gjordes en studie 2010 som beräknade Tobins Q-värden för samtliga kommuner i länet. Efter 2010 har kollektivtrafiken i Örebroregionen byggts ut, infrastrukturen har förbättrats samt befolkningen har ökat kraftigt. Projektet har genomfört en ny beräkning av Tobins Q.

Övergripande mål

Med hjälp av Tobins Q underlättas bra planering där förutsättningar ges för att bygga bostäder i attraktiva lägen med goda pendlingsmöjligheter

Projekt mål

Ökad kunskap avseende länets bostadsmarknad och dess förutsättningar för utveckling. Ska resultera i en slutrapport utifrån Tobins Q.

Resultat

Konsulten har tagit fram en slutrapport, som beskriver lokala förutsättningar för bostadsbyggande under normala marknadsmässiga villkor i Örebro län, för småhus och bostadsrättslägenheter. Resultaten pekar på en tydlig koppling mellan trafiksystemets utformning och lokal attraktivitet på bostadsmarknaden. Jämfört med 2010 har Tobins Q ökat från 0,66 till 1,07 som ett genomsnitt för kommunerna i länet. Nästan alla studerade områden (95 procent) har fått förbättrade förutsättningar för bostadsbyggande sedan 2010, bostadspriserna har ökat i snabbare takt än produktionskostnaderna. Resultaten visar på ett starkt samband mellan tillgänglighet till arbetsplatser och bostadspriser i Örebro län.

Projektet bedöms inte ha någon påverkan på genomsyrandeperspektiven, då projektet avser att ta fram en rapport enligt en given metod.

Långsiktighet

Resultaten från rapporten kommer att användas i det fortsatta arbetet inom området samhällsplanering. Det handlar om definiera vilka områden som har störst potential för vidare exploatering, stöd vid svar på remisser kring översikts- och detaljplaner. Inom ramen för projektet har en workshop med kommuner genomförts där resultatet redovisades och gruppövningar om hur man kan utnyttja arbetet i det fortsatta arbetet. Det kommer att vara ett stöd för kommunerna i deras planeringsarbete.

5. Transporter och Infrastruktur

Projekt	Projektägare	Projekt-period	Beviljat belopp (kr)	Utbetalt belopp (kr)
Hållbart resande i Örebroregionen	Region Örebro län	2017-02-01 – 2020-03-31	2 114 002	2 114 002
Anropsstyrd närtrafik – test av ny modell	Region Örebro län	2018-06-01 – 2020-08-30	381 378	352 088
SmartLog	Region Örebro län	2016-10-01 – 2020-02-29	782 930	590 480
Vägval 2030	Region Örebro län	2018-04-01 – 2020-05-31	1 558 455	1 459 864
Totalt			4 836 765	4 516 434

5.1 Hållbart resande i Örebroregionen

Sammanfattande projektbeskrivning

Aktiviteterna i projektet handlar bland annat om att skapa en plattform för hållbart resande, få igång arbete med fördjupad reserådgivning och resfria möten ute på företag och offentliga organisationer, metodutveckling och kampanjer av olika slag.

Övergripande mål

Projektets förväntade resultat är att minska koldioxidutsläpp från tjänsteresor och arbetspendling, öka antalet anställda som reser hållbart vid arbets- och tjänsteresor, att fler använder distans- och IT-teknik istället för att resa samt att de hållbara resealternativen är mer jämställda och jämlika i och med att fler män använder dessa.

Projekt mål

Projektmålet är att skapa ett regionalt samordnat effektivt arbete med hållbart resande på både en strategisk och operativ nivå.

Förväntat resultat vid projekts avslut är att det i deltagande företag och organisationer sker en:

- Minskning av koldioxidutsläpp från tjänsteresor och arbetspendling.
- Ökning av antalet anställda som går, cyklar och åker kollektivtrafik till arbetet och vid tjänsteresor.
- Ökning av användningen av distans- och IT-teknik för både möten, arbete och distansarbete ökar på bekostnad av faktiska resor.
- Det hållbara resandet är mer jämställt och jämlikt i och med att fler män använder kollektivtrafik samt cykel- och gångmöjligheter.

Regional utvecklings analys av projektet

Mål och delmål i projektet

Projektet har genomfört en minskning av växthusgaser med 2 796 ton koldioxidekvivalenter per år, jämfört med målsättningen på 1 702 ton koldioxidekvivalenter per år, främst via delprojektet prova-på-kampanjerna i kollektivtrafiken och reserådgivningen. Andelen kollektivtrafikresenärer har ökat i länet från 13 till 17 procent inom projektperioden, vilket projektet kan ha varit med och bidragit till. Det finns svårigheter med att mäta grad av beteendeförändring. När det gäller beteendekampanjer går det att mäta hur många som nås av kampanjen, men inte graden av beteendeförändring. Det genomfördes Mobility management-åtgärder i Karlskoga i samband med att en ny cykelväg anlades. Resultatet visade en beteendeförändring bland deltagarna, men inte bland de boende i stort.

Den externa utvärderaren bedömer att målen för de horisontella kriterierna kan anses uppnådda. Alla i projektgruppens delaktiviteter har arbetat utifrån *Plan för arbete med horisontella kriterier* som togs fram inom ramen för projektet

Projektet bedöms ha bidragit till målet om begränsad klimatpåverkan i den regionala utvecklingsstrategin.

Genomförande

Projektet har fått mycket publicitet på grund av aktivt arbete med PR. Kombinationen av bakgrunder hos projektmedarbetarna utifrån journalism, foto, reklam etc. har varit mycket bra. Enligt den externa utvärderaren har framgångsreceptet i kommunikationen varit att projektgruppen och deltagande organisationer har arbetat agilt och situationsanpassat. Kommunikationsplanen har varit grunden i arbetet med kommunikation vad det gäller målgrupper och budskap, men det agila arbetssättet har varit avgörande för att nå ut på ett bättre sätt till fler vid viktiga tidpunkter för olika aktiviteter. Även prova-på-kampanjerna i kollektivtrafiken och samverkan i projektets plattform/nätverk är exempel på det som varit framgångsrikt i projektet.

Många medarbetare i projektet har bytts ut, inklusive projektledaren. Detta har medfört förseningar i projektet, men när de nya medarbetarna varit på plats en tid hösten 2018 kunde arbetet fortskrida med vissa ändringar i både tid och budget. Det blev till exempel färre privata företag som deltog i cykelvänlig arbetsplats än som var tänkt från början. Den som ansvarade för reserådgivning kom sent in i projektet på grund av oklarheter i ansvar och resurser. Det gjorde att det var kort om tid för att hinna utföra aktiviteter, boka besök, samordna, genomföra och utvärdera. Enligt den externa utvärderaren har projektlogiken i stora drag följt planen då alla delaktiviteter har genomförts. Vissa ändringar har gjorts under projektets gång.

Alla kommuner har inte kunnat lägga lika många timmar i projektet som det var tänkt på grund av ändringar i förutsättningar som inte gått att påverka. Det har varit positivt att deltagarna haft olika yrkesroller som kompletterat varandra.

I projektet var det ett antal aktiviteter som var bestämda i förväg, vilket inte passade alla kommuner. Det hade varit bättre att anpassa mer efter behoven och haft ett antal olika aktiviteter att välja på.

Långsiktighet

Region Örebro län har sökt och fått beviljat två nya projekt tillsammans med länen i Östra Mellansverige där de ska arbeta vidare med Mobility Management genom olika beteendeåtgärder. Erfarenheter från Hållbart resande i Örebroregionen tas med i dessa projekt. Arbetet med nätverket lever kvar till kommande projekt och förhoppningsvis även framöver.

Cykelvänlig arbetsplats fortsätter som årlig kampanj med rörelsenätverket som huvudman (RÖL, ÖLIF, kommunerna), utifrån ett hälsoperspektiv. Länsstrafiken vill fortsätta med olika typer av prova-på-kampanjer, till exempel för nyinflyttade.

5.2 Anropsstyrd närtrafik – test av ny modell

Sammanfattande projektbeskrivning

Övergripande mål är att erbjuda alla länsinvånare kollektivtrafik. Projektets mål är att testa en modell av anropsstyrd närtrafik i Askersund och Nora kommun. Projektet ska bidra till att skapa en bättre bild av ekonomin inför en eventuell lansering av närtrafikkonceptet i hela länet samt hur marknadsföringen bör läggas upp.

Övergripande mål

Övergripande mål är att erbjuda alla länsinvånare kollektivtrafik som kan bidra till att man kan bo kvar på landsbygden i större omfattning, uppskjuta behovet av färdtjänst, och öka den sociala kontakten mellan landsbygd och tätort för att minska utanförskapet.

Projektet ska bidra till att kollektivtrafikens marknadsandel till senast år 2025 ökar från 12 till 15 procent av de motoriserade transporterna.

Projektmål

Genom testverksamheten i de två kommunerna ska en bättre bild av ekonomin skapas inför en eventuell lansering av närtrafikkonceptet i hela länet samt hur marknadsföringen bör läggas upp.

Regional utvecklings analys av projektet

Mål och delmål i projektet

Övergripande så har projektet gett en bild över hur efterfrågan på anropstyrd närtrafik ser ut i de båda kommunerna vilket har varit positivt för den fortsatta planeringen och utvecklingen. Det har framkommit att efterfrågan inte varit lika hög som de initiala antagandena. Vilka omständigheter den lägre efterfrågan har berott på är inte klarlagt.

När det kommer till *marknadsföringen* så var det inledande upplägget att genomföra insatser i en kommun i taget för att se vilken skillnad marknadsföringsinsatserna hade på efterfrågan. Det var dock svårt att till en början hitta lämpliga kanaler där målgruppen kunde nås. Projektet övergick därför till att genomföra marknadsföringsinsatser parallellt i båda kommunerna. Marknadsföringsinsatserna har bidragit med viktiga lärdomar kring effektiva kanaler och metoder för att nå huvudmålgruppen daglediga över 65 år. Framöver kommer en större del riktas till de olika målpunkterna såsom busstation, vårdcentraler och andra serviceställen.

I *tester av närtrafiken* så upplevdes utformningen av regelverket initialt som krångligt. Efter halva projekttiden hölls ett möte med kommunerna som mynnade ut i att regelverket förändrades så att personer som bor i tätort får utökad möjlighet att utnyttja närtrafiken för åka ut på landsbygden. Denna åtgärd hade ingen större effekt på antalet resor och en lärdom skulle kunna vara att efterfrågan av den sortens resor är liten. Ett sådant erbjudande skulle också kunna användas för att tillgodose olika typer av fritidsintressen och andra syften istället för att besöka och bistå släkt på landsbygden, vilket varit den primära avsikten.

Utvärderingen av närtrafiken har utgjort en del i arbetet med budget och planering för fortsättningen och arbetet har utgått från det resultat projektet har fått fram avseende efterfrågan och kostnader för resor på dagtid. Det framgår också av resandestatistiken att efterfrågan varit högre i Askersund än i Nora, och att toppar i efterfrågan varit under januari och december då vinterväglag varit rådande. I planeringsarbetet ingår också kvällstrafik som inte varit en del av projektet och där kunskap om efterfrågan därmed inte finns. För kvällsresor förändras både målgruppen och syftet med resan, då målgruppen även kan innefatta ungdomar som ska till föreningsaktiviteter. Efterfrågan på denna typ av resor kan vara upp till sex gånger så hög. I detta fall har projektet tagit del av andra regioners underlag för att uppskatta efterfrågan och kostnader.

Genomförande

Inom regionen så finns det en väletablerad organisation kring servicetrafiken som projektet kunde ”jacka in” i och använd vilket var väldigt fördelaktigt. Projektet har inte fått särskilt mycket synpunkter och klagomål i anslutning till arbetet med anropsstyrd närtrafik. Det är främst kommunerna som haft synpunkter kring regelverket och beställningar.

Det är främst antalet resor som var under förväntan, vilket också medförde att budget för trafikknaster avvek kraftigt i underkant. Fler kvinnor än män utnyttjade närtrafiken under projektperioden, vilket kan tolkas som att närtrafik är ett trafikslag som är mer attraktivt för kvinnor. Projektet hade en förhoppning om att kännedom om projektet skulle spridas mellan resenärerna vilket inte verkar ha skett i så stor utsträckning.

Långsiktighet

Anropsstyrd närtrafik kommer fortsätta i län t. Det finns fortsatt ett behov att ytterligare förenkla regelverket, taxan, bokning och planering av resa med anropsstyrd närtrafik. Tidsramen då det är möjligt att boka anropsstyrd närtrafik kommer också förlängas med ytterligare en timme under dagtid. Det är en barriär att resenärer behöver ringa in till beställningscentralen för att boka sina resor, här skulle man kunna använda en app för detta syfte. Att också rikta marknadsföringen till de olika målpunkterna dit huvudmålgruppen åker bidrar också positivt till de långsiktiga effekterna.

Att närtrafiken finns som ett komplement till befintlig kollektivtrafik under en lång tid framöver skulle också kunna bidra till att människor i större utsträckning bor kvar eller flyttar ut till landsbygden i enlighet med effektmålet om en attraktiv boende- och närmiljö i RUS. Det finns också ett stort intresse för anropsstyrd närtrafik från kommunerna vilket i grunden är positivt. Däremot anser de flesta att närtrafiken inte kompletterar minskningen av den allmänna kollektivtrafiken. Att utöka målgruppen till att också innefatta arbetspendling är idag inte möjligt eftersom det inte finns tillgång till fordon för att kunna erbjuda den servicen, samtidigt som fordonen används till exempelvis serviceresor, färdtjänst etc.

5.3 Smart Log

Sammanfattande projektbeskrivning

Projektet ska utveckla nya innovativa IT-lösningar som minskar antal tomtransporter och minskar ledtiderna av varutransporterna.

Övergripande mål

Projektets övergripande syfte är att fortsätta utveckla Örebroregionen som en innovativ logistikregion och bidra till hållbar tillväxt i logistikbranschen. Syftet är också att genom nya IT-lösningar skapa mer klimateffektiva godstransporter, dvs. energieffektiva transporter med lägre utsläpp av växthusgaser. Projektet ska även synliggöra Örebroregionen som en innovativ logistikregion i landet och i norden.

Projekt mål

Projektet ska resultera i implementeringsbara nya innovativa IT-lösningar inom logistikbranschen i Örebroregionen.

Regional utvecklings analys av projektet

Mål och delmål i projektet

Projektet avsåg att utveckla nya innovativa IT-lösningar genom Blockchain-tekniken som skulle minska antal tomtransporter och minska ledtider av varustransporter. Det har under projektets gång visat sig att det är tekniskt sett komplicerat att använda den här lösningen av plattformen SmartLog. Vidare har det visat sig att marknaden inte är tillräckligt mogen att implementera Blockchain-tekniken, i synnerhet den lösningen som utvecklats i projektet.

Projektet har haft kontakt med 22 företag i Örebroregionen och det är ett av de företagen som gått vidare med att testa tekniken. Projektet har bidragit till att företag i regionen har fått förståelse för hur Blockchain-tekniken skulle kunna appliceras på logistik och transportbranschen och därmed ha en konkurrensfördel gentemot andra regioner. Utvärdering av testerna har visat att företag inte är mogna att implementera Blockchain-tekniken, även om de inser potentialen. Det har blivit en försening av prototyp två som lett till att man inte kunnat genomföra praktiska tester av SmartLog-projektet på företag inom regionen i den utsträckning som var tänkt.

Kontakter har tagits med kommunerna och Hallsbergsterminalen, Örebroterminalen, samt Essinge Railport i Lindesberg men kontakterna har inte lett till dessa tagit aktiv del i projektet.

Med bakgrund av ovanstående bedöms projektets mål inte vara uppnått. Projektet har inte resulterat i implementeringsbara nya innovativa IT-lösningar inom logistikbranschen i Örebroregionen. Projektets bidrag till Regionala utvecklingsstrategins mål är därmed små.

Genomförande

Det som varit hinder i projektet är att det har varit tekniskt krångel och en hög tröskel hos företagen att använda sig av mjukvaran. Mjukvaran hade behövt vara mer färdig

från början och det hade behövt varit bättre kommunikation kring varför företagen skulle gå in i projektet. Företagen behövde lägga mycket tid själva och ha hög teknisk kunskap, vilket förmodligen gjorde att det var svårt att få företag som ville testa. Blockchain som teknik är ny inom logistiken, vilket också försvårat.

För projektets genomförande har det sammanlagt varit tre olika projektledare, vilket påverkat projektet negativt eftersom överlämningarna varit bristfälliga.

Det som varit positivt är att projektet har varit en testbädd och länet har legat i framkant med att testa olika nya tekniker, vilket gör att länet ligger steget före när tekniken är mogen att användas inom logistik. När tekniken börjar användas i större skala finns kunskap att börja använda den och aktörer känner till den.

Långsiktighet

Eftersom projektet inte lett till någon färdig lösning som går att implementera behöver mer utveckling av tekniken genomföras. Region Örebro län har inga planer på att driva detta vidare. Flera försök till fortsättningsprojekt har initierats, men inte lett till nya projekt. Projektets resultat i Örebroregionen kommer inte att kunna leva vidare utan tillskott av medel.

5.4 Vägval 2030

Sammanfattande projektbeskrivning

Projektet ska ta fram en gemensam och väl förankrad fordon- och drivmedelsstrategi, öka kunskapen om de förnybara alternativen hos målgrupperna och kunskapen om verkningfulla metoder för omställning till förnybara alternativ inom transportsektorn.

Övergripande mål

Accelerera utvecklingen mot en fossiloberoende fordonsflotta och minskad klimatpåverkan från transportsektorn i Örebro län med särskilt fokus på:

- Ökad andel hållbart producerade förnybara drivmedel av den totala drivmedelsanvändningen
- Minskad energianvändning inom transportsektorn

Projekt mål

Projektet ska ta fram ett strategiskt arbetssätt där Region Örebro län, länets kommuner och andra viktiga aktörer använder befintliga strukturer, styrmedel och verktyg för att nå det övergripande målet till 2030.

Regional utvecklings analys av projektet

Mål och delmål i projektet

Projektmålet och delmålen bedöms vara uppfyllda. I projektet har en handlingsplan för hållbara resor och transporter i Örebro län, inklusive en underlagsrapport, tagits fram. Framtagandet har skett i samråd med relevanta aktörer. Projektets indikator, en uppskattad minskning av växthusgaser per år, 3 500-7 000 ton koldioxidekvivalenter, bedöms enligt projektets slutrapport som överträffat. Dock har inte detta projekt genererat utsläppsminskningar, utan beräkningen utgår från att insatserna i handlingsplanen genomförs som planerat. Projektet bedöms ha bidragit till målet om begränsad klimatpåverkan i den regionala utvecklingsstrategin genom att ha tagit fram förutsättningar för att bidra till målet. Men det behöver finnas ett aktivt arbete för att åtgärderna ska genomföras och att utsläppsminskningarna därmed ska nås.

Den externa utvärderingen har haft fokus på att utvärdera kommunikationsplan, de horisontella kriterierna samt planering av måluppfyllnad. Enligt utvärderingen har projektet genomförts enligt plan och att handlingsplanen lagt en grund för att arbeta vidare med åtgärder för att nå energi- och klimatmålen. I utvärderingen har det framkommit att de horisontella kriterierna jämställdhet och likabehandling skulle kunna fördjupas exempelvis genom nytt kunskapsunderlag för bakomliggande orsaker för olika grupper val och beteende för resval och drivmedel.

Genomförande

Det som fungerat bra i projektet har bland annat varit att det fanns ett större intresse för frågorna än beräknat, både hos kommunerna och i arbetsgruppen. Handlingsplanen togs fram tillsammans med Länsstyrelsen, vilket ses som en framgångsfaktor.

Det som fungerat mindre bra har varit att det till en början var svårt att få en samsyn i arbetsgruppen som har bestått av representanter från näringsliv, offentliga aktörer, kommuner och universitetet. Det har också under stora delar av projektiden saknats en kommunikatör i projektet, vilket har gjort att spridning av projektets resultat inte har genomförts som önskat. Även utbrottet av Covid-19 ledde till att slutkonferensen, samt några andra planerade aktiviteter blev inställda.

I avslutsmötet för projektet framkom att den externa utvärderingen inte anses ha bidragit till projektets genomförande, vilket både beror på att upphandlingsunderlaget inte var tillräckligt detaljerat, men även att utvärderaren inte fångat in det som projektet skulle behövt stöd i.

En lärdom från projektet är att det är svårt att sätta relevanta och mätbara indikatorer som kan följas upp under projektiden, eftersom det är för kort tid för att kunna se

förändringar i samhället. En annan lärdom är att kopplingen till planering av kollektivtrafiken kan förbättras och kommer också att göra det framöver.

Långsiktighet

Handlingsplanen för hållbara transporter och resor i Örebro län har antagits av Samhällsbyggnadsnämnden. Insatser i handlingsplanen kommer att inkluderas i länets Energi- och klimatprogram, samt i Hållbarhetsprogrammet för det interna miljöarbetet inom Region Örebro län. I projektet framkom att kommunerna hade ett behov av framtida stöd i arbetet med hållbara transporter, vilket de kommer att få genom de nystartade projekten Fossilfritt 2030 – fordon och drivmedel, samt Fossilfritt 2030 – rena resan.

Förutom de insatser som inkluderas i andra styrdokument kommer handlingsplanen att spridas till aktörer i länet som förväntas att genomföra insatser. En stor utmaning och en orsak till att område Energi och klimat kommer att ha svårt att stötta i ytterligare implementering av handlingsplanen är att verksamheten till stor del är projektfinansierad. Det gör det svårt att få en långsiktighet i arbetet. Detta gör att det till viss del saknas förutsättningar för att handlingsplanens insatser kommer att genomföras så att de beräknade utsläppsminskningarna kommer att nås.

6. Upplevelser och evenemang

Projekt	Projektägare	Projekt-period	Beviljat belopp (kr)	Utbetalt belopp (kr)
Det stora operalyftet	Skäret produktion AB	2016-10-01 – 2019-11-30	2 800 000	2 800 000
Totalt			2 800 000	2 800 000

6.1 Det stora operalyftet

Sammanfattande projektbeskrivning

Projektägaren ska med ett stort lyft av operaverksamheten, som initialt drivande, även verka för regionens totala besöksutveckling.

Övergripande mål

Nya målgrupper lockas till regionen och ökad mångfald och kvalitet på besök i regionen.

Projektmål

Antalet turistbesök kopplade till naturupplevelser ska fördubblas.

Regional utvecklings analys av projektet

Mål och delmål i projektet

Projektmål och delmål bedöms inte helt uppfyllda i den mån de har kunnat följas upp. Besökarantalet har inte fördubblats, utan ökat med 56 procent. När det kommer till i vilken mån projektet har bidragit till besöksnäringen genom ökat antal gästnätter har det inte gått att följa upp. Verksamheten har med största sannolikhet bidragit till ökat antal gästnätter, men det är oklart med hur mycket. De samarbeten med boendearrangörer i form av paketerbjudanden är oklart, då det främst beskrivs som att operaverksamheten har hänvisat besökare till olika boendialternativ istället för att erbjuda en paketlösning som varit planen från början.

Det bedöms vara en svaghet i projektet att målen i projektet inte kunnat följas upp som det var tänkt. Det är därför svårt att bedöma om projektet har bidragit till den regionala utvecklingen.

Det beskrivs hur projektet arbetat med de genomsyrande perspektiven, men det går inte att verifiera att arbetet lett till avsedda effekter och det är även oklart vilka effekter man avsåg att uppnå.

Genomförande

Det har varit en del hinder i genomförandet av projektet. Det har bland annat funnits oenighet kring vilka kostnader som godkänts inom ramen för projektet. Det finns en tjänsteanteckning i ärendet från september 2016 där det tydliggörs vad som kan finansieras inom projektet, men där projektet senare ändå gjorde anspråk på sådana kostnader. En orsak till det, som projektet framfört, är att ansökan omarbetats och det i och med det blev ett mindre omfattande projekt.

Ett annat hinder, enligt projektet, har varit att en felrekrytering påverkat måluppfyllelsen och att man har underskattat hur mycket tid det tar att följa upp och få fram statistik. Det bedöms av projektet inte vara något som gått bättre än förväntat.

Långsiktighet

Det är oklart i vilket utsträckning projektets resultat kommer att leva vidare. Ett stort hinder är grundfinansiering av verksamheten.